

ESTAT CATALÀ, PER QUÈ?

esquerra

Coordinació i redacció: Adriana Delgado

SUMARI

Presentació.....	5
Pròleg. Estat català, per què?	7
La protecció social, als nivells europeus.....	11
Atenció personalitzada per a les persones dependents i la gent gran	13
Totes les modalitats de família, respectades i protegides.....	17
La dona, plenament integrada al mercat laboral.....	19
Millors perspectives de futur per als joves	21
L'immigrant deixa aquesta condició per ser ciutadà català.....	23
Catalunya és una societat diversa, multiracial, intercultural i multilingüe.....	25
L'escola catalana: de qualitat, laica i innovadora.....	29
Universitaris plenament integrats a l'EEES.....	33
Investigadors formats en una carrera flexible i avaluable.....	37
Una xarxa ordenada i excel·lent de la recerca de Catalunya.....	39
El model sanitari català i la potencialitat de Catalunya en el sector bio	41
L'empresariat català: competitiu i obert al món.....	45
Refundar l'administració i la seva relació amb el ciutadà.....	47
Suport al món local, als pobles i a les ciutats	51
Les TIC, accessibles per a tots els territoris.....	53
Una organització territorial més simple i de tradició catalanista	55
La pagesia, un valor segur de l'economia catalana	57
La singularitat marca la diferència	61
La cultura i el seu paper en la construcció nacional	65
L'esport, motor saludable, social i econòmic	69
La cooperació, una eina d'ajuda per al desenvolupament d'altres	71
Bones pràctiques en medi ambient.....	73
Les renovables defineixen el model energètic català	75
La fi de la manca d'inversions en infraestructures	77
Epíleg. L'Estat català que anhela Esquerra	81

PRESENTACIÓ

«Estat català, per què?» és un recull de l'acció de Govern duta a terme per Esquerra des de finals del 2003 fins ara, i un balanç a mitjà i llarg termini de com aquestes polítiques catalanistes i d'esquerres ajudaran a bastir la Catalunya del futur que volem: més democràtica, amb un estat del benestar consolidat i cohesionada socialment, amb un ensenyament superior de qualitat, una administració més eficient i una economia sòlida, basada en el coneixement.

La inspiració que va donar peu al text és fruit de la proposta de Josep Huguet, mentre que la configuració dels capítols s'ha elaborat a partir de les aportacions de les persones d'Esquerra que han desenvolupat llocs de responsabilitat en el Govern de Catalunya des del desembre del 2003 al desembre del 2010.

Haver conegut les limitacions i les possibilitats del govern autonòmic, haver-se enfrontat a les potencialitats i als dèficits de la nostra societat i la seva administració, i haver-se barallat permanentment amb la inèrcia centralista i jacobina dels aparells de l'Estat donen a aquestes aportacions un valor que no hauria de ser menyspreat per cap persona interessada en la justícia social i la nostra llibertat nacional.

PRÒLEG. ESTAT CATALÀ, PER QUÈ?

Catalunya només té una alternativa. Fer un salt decidit per crear un nou Estat amb un sistema democràtic equiparable als països nòrdics, on la sobirania resideixi en el poble i on l'administració, els jutges i les lleis estiguin al servei del poble i no pas al revés. Un Estat propi que persegueixi l'objectiu de ser el millor del món en alguns àmbits, prioritant un nou model socioeconòmic basat en el coneixement, l'educació, el talent i la recerca, creant sinergies entre l'administració, l'empresa i la universitat, ajudant les empreses a innovar i a internacionalitzar-se, en definitiva, a ser més competitives i crear ocupació. I tot això, en el marc d'una societat plural, oberta, multiètnica, multilingüista i amb el valor de la llibertat per sobre del de l'autoritat. Com hem arribat a aquesta conclusió?

Catalunya ha patit de ple els darrers anys les conseqüències de la primera gran crisi de la globalització. Una crisi que ha tingut efectes mundials, després de 15 anys d'un creixement espectacular de la població —sobretot de la classe mitjana i, consegüentment, del consum d'aquesta— i la introducció de noves economies al lliure mercat.

Aquest model de desenvolupament, com ha demostrat la recessió mundial, és insostenible. Catalunya, l'Estat espanyol i Europa, tot i que amb diferents intensitats, han viscut un període d'expansió basada en un fort augment de la demanda que anava lligat a una relaxació de les condicions prestatàries de les entitats financeres. Això s'ha acabat, així com el boom del mercat immobiliari, perquè cap d'aquests factors han estat bases prou sòlides per al creixement socioeconòmic. Les conseqüències s'estan pagant ara: desacceleració de l'activitat d'aquells sectors que més havien crescut, alentiment del consum de les llars i contracció de les importacions. A aquesta negra conjuntura, s'hi ha de sumar la crisi financera internacional i, a Catalunya, un debilitament agreujat per un model autonòmic que no és capaç de fer cap pas més endavant i un sistema de finançament injust que cada any detreu cap a Espanya un 10% de la riquesa creada pels catalans.

Davant d'aquest panorama i de la certesa que després de la crisi res no tornarà a ser com abans, han aparegut nous reptes per a la societat civil i la classe política catalanes. Un dels fonamentals, canviar de paradigma socioeconòmic per no tornar a cometre els mateixos errors i sortir reforçat de la crisi: posant límits a l'especulació i els paradisos fiscals, perseguint l'economia delictiva, que mou milions i milions de diners al món, i fent una aliança mundial de democràcies (cal tenir en compte que algunes de les potències emergents són dictadures o semidictadures) per assegurar un model social democràtic, i aconseguir que les regles del mercat global siguin iguals per a tothom (drets socials, laborals, ambientals, llibertat d'expressió).

A més, Catalunya ha sofert les conseqüències de les mancances estructurals de l'Estat espanyol, algunes d'elles històriques: desenvolupament basat en la construcció, el turisme de sol i platja i el consumisme excessiu o finançat a crèdit, mà d'obra barata i poca innovació i valor afegit empresarial. Alguns territoris han basat el creixement dels darrers 20 anys en un excés d'ingressos de fons europeu i del superàvit fiscal aconseguit gràcies a l'esforç fiscal de catalans, balears i valencians.

Catalunya pateix les debilitats democràtiques de l'Estat espanyol que ens situen, en plena crisi, davant la necessitat i la impossibilitat de donar un salt qualitatiu en avenç democràtic, eficiència de l'estat i economia del coneixement. Espanya és l'únic estat europeu on el Tribunal Constitucional (TC) ha retallat un Estatut autonòmic aprovat pel seu Parlament i les Corts espanyoles i aprovat en referèndum per la ciutadania. Un tribunal que, després d'anys de postfranquisme i d'integració europea, està lluny dels sistemes judicials dels països europeus, format per magistrats elegits a dit pels dos principals partits polítics espanyols i que vulnera sense cap escrúpol la divisió de poders. La decisió del TC ha situat Catalunya en un moment històric, de canvi en les relacions amb Espanya, de normalitat del debat sobre l'independentisme i de màxim anhel d'independència. Una mostra va ser la manifestació de rebuig a la sentència del TC del 10 de juliol, que va aplegar més d'un milió de persones al centre de Barcelona.

Espanya és l'únic cas a Europa on la capital política ha ocupat també l'estatus de capital econòmica. Ho ha fet amb la privatització sense liberalització real i amb centralització de les companyies de serveis expúbliques i per l'ús del poder centralitzat de concessions, per concentrar el desenvolupament a la capital. El diner fàcil amb què ha comptat la capital ha viscut i viu de la iniciativa pública. Els darrers anys s'ha desplegat un Estat del benestar per sobre de la generació de riquesa i de les pròpies possibilitats, basant els ingressos en els impostos del boom immobiliari, i amb moltes temptacions per ficar la mà a la caixa, com s'ha fet evident als jutjats. Parlem també d'un Estat espanyol amb un model d'infraestructures ineficient: radial, centralitzat, ideologitzat, controlador, i on les infraestructures aeroportuàries no competeixen entre si.

En resum, en un moment de retrocés econòmic, social i polític, l'Estat espanyol, amb una classe política procedent majoritàriament del funcionariat i amb vincles amb grans empreses financeres o immobiliàries, no és capaç d'afrontar el debat sobre les reformes estructurals necessàries: reforma laboral, subsidi d'atur, PER, pensions i jubilació; participació dels treballadors a l'empresa, horari laboral i conciliació familiar, lluita contra els privilegis dels oligopolis i la impunitat de certa classe bancària, etc.

Finalment, cal parlar de la ineficiència de l'administració estatal, amb més funcionaris ara que el 1979, i de la contínua invasió de competències d'alguns ministeris espanyols. Com afronta Catalunya aquesta deslleialtat institucional i l'oposició a la diversitat lingüística i cultural? L'Espanya plural, sigui federalista o autonomista, ha quedat clar que no és possible després de la sentència del TC. Com tampoc no és possible una democràcia de qualitat, una prosperitat sostinguda ni una societat del benestar homologable en el marc espanyol. Ha quedat sobradament demostrat.

Però, com avançarà Catalunya cap a l'estat propi? Amb quines eines? Amb quines debilitats i fortaleces compta el país? Quines polítiques s'han de portar a terme per solucionar les primeres i potenciar les segones? Tenen clar els catalans i les catalanes què volen ser? I cap a on volen anar? Volen la independència de Catalunya? Què estan disposats a fer per aconseguir-la?

La gent d'Esquerra Republicana de Catalunya té clar que el camí és la consecució d'un estat propi, basat en polítiques socials potents i un model territorial i de creixement sostenible. Els propers anys són els del pas definitiu, i realista, endavant. Hem entrat en una etapa postautonomista en què el federalisme no és possible i en la qual les i els ciutadans de Catalunya han de posar a la pràctica el dret a decidir el futur del seu país en un referèndum democràtic. Les properes pàgines tenen la voluntat d'explicar a quins reptes s'enfronta Catalunya, com visualitza Esquerra la Catalunya del futur i com les seves polítiques al Govern han contribuït i contribuiran a fer-lo possible.

LA PROTECCIÓ SOCIAL, ALS NIVELLS EUROPEUS

«Catalunya va començar tard i amb mancances a bastir un estat del benestar adreçat a les classes i les rendes mitjanes. Quan després de la II Guerra Mundial els països europeus van començar a refer-se i mitjançant pactes entre agents socials, treballadors i empreses van iniciar actuacions per millorar la qualitat de vida dels ciutadans (sistemes de pensions, sanitat), a l'Estat espanyol la dictadura de Franco basava la seva política social en la caritat, l'assistencialisme i les cures a casa a càrrec de les dones de la família» (Simó). Davant de les necessitats no cobertes per l'estat, la societat civil es va començar a moure creant associacions familiars i d'ajuda i els Ajuntaments, ja en democràcia, que «també van fer un esforç molt gran per bastir uns serveis adreçats a la majoria de la població» (Simó). Poc a poc, de l'assistencialisme a Catalunya es va passar a un model d'assistència social universal.

L'aposta de Catalunya per les polítiques socials hauria de salvar allò bàsic d'un model del benestar no consolidat, que està en risc per la crisi econòmica i per les retallades socials del govern espanyol. També per la política estatal de foment de subvencions a ajuntaments i entitats que envaeix competències de la Generalitat, arribant fins i tot a distorsionar la planificació feta pel Govern català. El gran repte en aquest àmbit és, doncs, la consolidació dels serveis socials com el quart pilar de l'Estat català del benestar, juntament amb el dret a la sanitat, el dret a l'educació i el dret a les pensions en l'edat de la jubilació.

El model d'atenció a les persones s'ha de regir pel principi d'universalitat en l'accés als serveis, fet que suposa l'obertura del sistema a les classes mitjanes que fins fa poc quedaven excloses per raons de renda, i el dret subjectiu als serveis socials, trencant amb la situació que fins ara havia caracteritzat el sector.

El model d'Estat català del benestar és aquell que afavoreix la mobilitat social i que estimula l'emprenedoria de les persones; els valors que han de regular el sistema de protecció social

català han de ser el compromís amb allò públic (que és de tots i totes), la solidaritat intergeneracional i la cultura de l'esforç.

La prioritat política per dotar de recursos econòmics, humans i materials els serveis socials és bàsica per al futur de Catalunya. És imprescindible que els propers governs mantinguin la quantitat i la qualitat inversora. Cal treballar per incorporar les rendes mitjanes als serveis socials i defensar que la planificació territorial es mantingui en mans del Govern, no de les empreses privades. «Si en els propers 8 anys es manté la inversió, es planifica territorialment segons les necessitats i es millora el que és millorable, Catalunya s'acostarà a l'homologació dels estàndards centreeuropeus» (Simó).

L'objectiu és que Catalunya s'acosti als nivells europeus pel que fa a la despesa en protecció social. És cert que el manteniment de l'estat del benestar té costos elevats, malgrat que fa anys que es va establir a Catalunya un sistema de protecció social amb copagament novedós a l'Estat, que és progressiu segons la renda de l'usuari: qui no té no paga i qui té molt paga. «La independència política permetria gestionar a Catalunya els seus propis recursos, una gran part dels quals es podria destinar a les polítiques de protecció social per poder atendre millor el benestar de les persones» (Simó).

Les entitats d'àmbit social, aquelles que siguin proveïdores de serveis, hauran d'associar-se per continuar sent competitives i poder oferir serveis de qualitat a preus competitius, ja que l'atomització actual no serà viable en el futur. «Algunes d'aquestes ho han entès i ja comencen a fer-ho perquè, si no ho fan, s'arrisquen a quedar excloses del mercat. El fet de tenir estructures empresarials no significa que perdin els valors de la seva fundació» (Capdevila), com la cohesió del teixit social, la solidaritat, el voluntariat o el compromís a favor d'un país més just. En els propers anys, tot indica que l'associacionisme sense ànim de lucre es mantindrà, com ho ha fet històricament, per dedicar-se a la inclusió social dels col·lectius més vulnerables i a l'ajuda a les famílies.

El tercer sector i el sector cooperatiu, ben gestionats amb criteris empresarials sense ànim de lucre, han de ser un aliat de primer ordre pel desenvolupament d'aquest pilar del futur Estat català del benestar. I això, combinat amb una recuperació dels valors de les famílies de tot tipus com a normes bàsiques de socialització i solidaritat. S'ha de facilitar que aquests valors no es perdin i siguin compatibles amb un model avançat d'horaris laborals que permetin la conciliació.

ATENCIÓ PERSONALITZADA PER A LES PERSONES DEPENDENTS I LA GENT GRAN

En els propers anys, l'atenció a les persones dependents s'haurà de personalitzar per donar resposta a les seves necessitats i a les de les seves famílies. Segons dades de l'anàlisi «El futur dels serveis socials: Productes i serveis per al 2030», realitzat per la fundació Creafutur per al Departament d'Acció Social i Ciutadania, a Catalunya hi conviuen més de mig milió de persones amb algun tipus de discapacitat que els impedeix dur a terme activitats quotidianes, i es calcula que l'any 2020 arribaran a les 600.000. Gairebé la meitat d'aquestes necessitaran ajuda per dur a terme tasques primordials, com ara la cura personal o la mobilitat a la llar. La resta necessitaran ajuda per fer tasques domèstiques, com la higiene, vestir-se, menjar i beure o mantenir la posició, o bé activitats instrumentals per a la vida diària com comprar, cuinar o utilitzar mitjans de transports. A aquestes necessitats cal sumar les de les persones cuidadores.

L'augment de persones amb alguna discapacitat s'explicarà en gran part al procés gradual d'envelliment i sobreenvelliment que està experimentant la societat catalana, així com a l'increment de les malalties mentals, a l'atenció de les quals s'hauran de dedicar recursos. També s'haurà de vigilar l'augment de les bosses de pobresa i de les situacions de precarietat social, oferint eines perquè aquestes persones puguin trobar el seu camí cap a la reinserció activa dins la societat.

Així doncs, com a mínim les properes dues dècades, Catalunya haurà d'adaptar tota la protecció social a aquestes condicions. Per tant, no només s'ha d'avançar amb mesures de protecció directa, sinó també d'altres àmbits, com l'adaptació de les ciutats a aquest tipus de població (eliminar les barreres arquitectòniques, millorar l'accessibilitat, construir cases domòtiques), tenint en compte que el perfil de les persones en situació de dependència s'incrementarà i també canviarà.

Fer un esforç inversor ara o en futur proper pot implicar un estalvi en despesa corrent en el futur; evitar actuacions precipitades i sense planificació. Tot plegat pot generar el desenvolupament d'un sector econòmic que a més de generar ocupació i riquesa, ajudarà a fer més fàcil la vida a moltes persones.

En aquest àmbit, hi ha un ampli camp per desenvolupar tecnologies orientades a l'accessibilitat i a la independència personal que, alhora que permeten minimitzar les dependències, són una sortida necessària per evitar el col·lapse dels pressupostos públics amb l'increment previst de dependents.

L'adaptació a les necessitats personals del model d'atenció a la dependència serà possible en un marc flexible, transversal i on es pugui atendre la globalitat d'aquestes necessitats. Per exemple, una persona amb discapacitat física, que a més té una malaltia mental i trastorns de conducta, és atesa actualment per una sola afectació, mentre que el futur passa perquè aquesta persona tingui «una intervenció global, individualitzada i adaptable, des de diversos àmbits, ja que les necessitats de les persones són diverses» (Capdevila). Serà la Llei de la dependència qui aportarà aquest canvi de model, llei que estarà implantada totalment el 2015. Un altre dels canvis importants de la Llei de la dependència és que ha reconegut formalment la figura del cuidador no professional, que ara pot rebre suport econòmic.

Les dependències en general són parcials, i Catalunya té una llarga tradició d'entitats que proposen activitats inclusives per a aquesta tipologia de persones. En un futur Estat català aquesta oferta ha de ser integral.

Per a la millor qualitat de vida de la gent gran, s'haurà de treballar per l'envelliment actiu, promovent la participació de les persones grans en activitats que són del seu interès, treballar per la seva protecció i adaptar l'entorn a les seves necessitats. Tot i ser persones grans, seran més actives i, a més, podran aprofitar les possibilitats de les noves tecnologies perquè ja estaran acostumades al seu ús.

Un país com Catalunya no pot permetre's tenir ociosa una tercera part de la població en perfectes facultats mentals i, molts cops, físiques: el voluntariat en ONG, la tutoria de nous emprenedors, la formació dels immigrants, entre altres, són tasques a les quals es pot dedicar la gent gran catalana.

El nou model de la protecció social

En polítiques socials, amb Esquerra al Govern hi ha hagut un avenç molt important, perquè amb la Llei de serveis socials (aprovada el 2007), s'ha canviat tot el model de la protecció social, deixant de banda les polítiques assistencialistes i aquelles polítiques socials pensades només per a col·lectius exclosos o en situacions de molta vulnerabilitat social. Amb aquesta llei, «vam donar solemnitat i amb forma diferent, amb un procés participatiu molt ampli, de

reconeixement de la feina feta per la societat civil i els ajuntaments» (Simó). La Llei de serveis socials facilita l'accés universal a la protecció social, sigui de manera permanent o temporal, sigui quina sigui la renda econòmica de la persona. Però és evident que hi ha d'haver coresponsabilitat d'algun tipus, perquè no serà possible assumir-ho només per la via dels pressupostos de l'Estat» (Simó). Si el 2003 un pensionista que cobrava 583 euros mensuals i que vivia amb la seva filla, que cobrava un sou mitjà, necessitava ingressar en una plaça de residència amb finançament de la Generalitat, no hi tenia dret perquè s'entenia que la filla tenia prou capacitat econòmica per pagar la totalitat del cost de la plaça del seu primogènit; ara només s'avalua la renda de la persona que necessita un servei o un ajut social i no es té en compte la capacitat econòmica de la seva família.

Aquest és el canvi de paradigma més important, en tant que la protecció social actualment ha esdevingut la quarta pota de l'estat del benestar, quan fins ara no estava garantida, a diferència de la sanitat, l'educació i les pensions, que fa 25 anys que sí que ho estan. I malgrat la crisi econòmica, Esquerra ha aconseguit consolidar el sistema de serveis socials, entre altres coses, amb el Pla estratègic de serveis socials, que recull el nou model de polítiques socials pensades a través de la diagnosi de les necessitats actuals i de futur, acompanyades d'una planificació territorial pel que fa a la inversió en equipaments.

També s'ha fet una planificació territorial dels serveis socials especialitzats, ja que el 2003 «intuíem, i després vam corroborar, que els serveis estaven molt mal repartits. L'objectiu va ser que visquessis on visquessis, poguessis tenir el mateix dret d'accés a un servei» (Capdevila). S'ha treballat amb els ajuntaments amb els objectius compartits que els municipis tinguessin bona assistència primària, «que és la porta d'entrada als serveis socials, amb atenció domiciliària, teleassistència, i treure l'estigma a aquestes oficines municipals de gestionar la misèria per tal de dignificar-les» (Capdevila).

A més, la publicació de la Cartera de serveis socials ha definit, ordenat i connectat les prestacions; les classifica per totes aquelles que són garantides i les que estan supeditades a la disponibilitat de pressupost i estableix els estàndards de qualitat, introdueix les condicions d'accés, les ràtios de professionalitat. La universalització de l'accés a la protecció social es fa en base a la lliure elecció de l'usuari, «ell és el protagonista, el pal de paller del sistema, així que pot escollir com vol ser atès segons la necessitat social que presenti» (Capdevila).

Pel que fa al desplegament de lleis sectorials, impulsades per Esquerra, van totes en la mateixa línia, dirigides a aquells col·lectius que ara per ara no tenen igualtat d'oportunitats: la Llei dels drets i les oportunitats de la infància i adolescència, la Llei del dret de les dones a eradicar la violència masclista, la Llei d'acollida per a les persones immigrades i retornades i la Llei de polítiques de joventut. A més, ha quedat embastada la Llei contra l'homofòbia.

L'Estat català que somiem és profundament social, és profundament democràtic i respectuós amb el dret a la diferència.

TOTES LES MODALITATS DE FAMÍLIA, RESPECTADES I PROTEGIDES

Com s'està veient els darrers anys, el model clàssic familiar d'un pare, una mare i els seus fills no és l'únic, tant pel que fa al volum i l'estabilitat al llarg del temps, com dels rols dels membres en el si de la família tradicional. Fins ara, la tendència fa palesa una elevada sobrecàrrega de la dona com a principal cuidadora (en l'atenció familiar el 50% de persones cuidadores són dones de 65 anys o més), que es veurà alleugerida per la professionalització i la regularització de la figura del cuidador/a. En un context en el qual el nombre de llars unipersonals ha crescut un 80% i les parelles de fet s'han incrementat en un 155% en l'última dècada, es preveu l'aparició de noves necessitats, però també de noves lleis per donar resposta als canvis.

Les famílies canviaran, una tendència que actualment ja va a l'alça. Es consolidaran nous models familiars, a més de l'anomenat model tradicional. Hi haurà més famílies monoparentals i famílies reconstituïdes, i fills de dos pares o dues mares. Aquests nous models familiars canviaran la fesomia social de la societat, així que no es podrà parlar de polítiques adreçades a les famílies sense tenir en compte precisament aquesta diversitat de famílies.

En la mateixa línia, cal seguir avançant per equiparar en drets les persones gais, lesbianes, transsexuals i bisexuals (LGTB) a la resta de ciutadans i la plena normalitat de la seva visibilitat, seguir lluitant contra la discriminació i la igualtat real. Seguir l'estela que va marcar, per exemple, la Llei d'adopció impulsada per Esquerra, que va permetre que les parelles del mateix sexe poguessin adoptar, o la Llei del matrimoni, que va estendre un dret bàsic de les persones als gais i les lesbianes.

La laïcitat garantida de l'Estat català ha d'evitar que lideratges religiosos o sectaris interfereixin en el lliure exercici dels drets individuals universals i en els models de família. Aquesta laïcitat, però, ha d'anar acompanyada de valors humanistes, com la solidaritat, i intrafamiliars exigibles a qualsevol model de família. I, per tant, caldrà combatre les tendències individualistes de delegar les responsabilitats familiars a l'Estat.

LA DONA, PLENAMENT INTEGRADA AL MERCAT LABORAL

En pocs anys, la incorporació de les dones al mercat laboral serà total, i això implicarà canvis: les estructures de suport a les famílies establertes tradicionalment fins ara, centrades en la cura de fills, gent gran i discapacitats per part de les dones, es reduirà sensiblement. El rellotge de les dones ha estat tradicionalment adaptat al ritme dels altres a causa del seu rol de responsabilitat en relació a fills i filles i persones dependents i la seva participació simultània en el mercat laboral. Hi ha d'haver un canvi en les actituds, comportaments, estereotips de gènere i estructures organitzatives que dificulten ara per ara l'accés, la presència i la permanència de les dones en el mercat de treball i les fan invisibles, desaprofiten les seves capacitats de competitivitat o limiten el seu accés a càrrecs directius.

S'hauran d'adoptar nous models d'organització dels temps, hi haurà flexibilització en els horaris laborals, mesures de conciliació laboral-familiar, foment dels plans d'igualtat i es promocionaran altres fórmules de treball, com el teletreball, les jornades partides, les mitges jornades o les feines en horaris molt reduïts. Hi ha moltes possibilitats que actualment no es preveuen o estan precaritzades. «La societat catalana, per tenir cura de les seves persones, s'haurà d'adaptar amb una millor gestió del temps i major coresponsabilitat masculina per fer sostenible el sistema». (Capdevila)

«Una de les primeres lleis de l'Estat català hauria de ser la del canvi d'horari, per adaptar-se als models nòrdics i al que abans de la mala influència d'Espanya existia a Catalunya» (Huguet). Incorporació matinerà al treball, eliminació del període inhàbil del migdia, acabament del treball a primera hora de la tarda, amb l'excepció del comerç, que podria allargar una mica més. La revolució horària és determinant per garantir la conciliació, permetre la formació al llarg de la vida i el lleure i augmentar la productivitat. Treballar menys hores disperses per treballar millor.

Per a aquests objectius, Esquerra al Govern va elaborar els Plans de Polítiques de Dones i el Pla estratègic sobre els usos i la gestió del temps a la vida quotidiana 2008-2018, impulsats per Acció Social. I, en un altre àmbit, per posar fi als maltractaments, la Llei del dret de les dones a eradicar la violència masclista ha dotat de més eines per actuar en cas de denúncia, alhora que ha ampliat la xarxa de recursos per a l'atenció de dones que han patit aquesta violència, i s'han impulsat tot un seguit d'equipaments per donar suport immediat a les dones en situació de violència masclista i als seus fills.

MILLORS PERSPECTIVES DE FUTUR PER ALS JOVES

Els i les joves són el futur de l'Estat català. Però des de l'època de la transició, les polítiques de joventut que s'havien dut a terme des de la Generalitat de Catalunya només s'havien ocupat del lleure del joves i de bastir una xarxa d'esplais per tot el país. La realitat social ha canviat i els reptes en aquest àmbit van més enllà. La formació, oferir les eines necessàries per facilitar-los l'emancipació, l'accés a l'habitatge i a un lloc de feina de qualitat i unes perspectives de futur dignes són alguns dels reptes per a aquest grup de la població.

Esquerra ha promogut la Llei de polítiques de joventut, que precisament té com a eixos centrals l'emancipació i la participació juvenil. És més, la Llei donarà rang legal al nou Pla Nacional de Joventut 2010-2020, el marc de referència de les polítiques per a joves de la Generalitat, el món local i les entitats juvenils. Es tracta de propostes de futur adreçades a reduir la precarietat, la temporalitat, la sinistralitat laboral, reforçar la formació i a la inserció laboral, a més de fomentar l'emprenedoria. Els i les joves de Catalunya han de rebre les condicions adequades per ser els responsables del seu propi futur i el del seu país.

La Llei de polítiques de joventut desplegarà una competència exclusiva de la Generalitat, pendent des del 1979, que té per eixos principals el foment de les polítiques d'emancipació i participació juvenil, la promoció de la formació per als joves i l'ordenació dels serveis i les activitats que s'hi destinen, a més de preveure la creació de la Xarxa Nacional d'Emancipació Juvenil.

Hem de tenir clar, però, que cal consolidar o incorporar entre la joventut els valors de la cooperació i del civisme. L'abundància de l'estat del benestar i la descomposició del model autoritari de família, molts cops sense alternativa, han propiciat valors d'insolidaritat i menyspreu dels espais i la cosa pública que caldrà combatre. Les nacions lliures d'escassa dimensió obtenen dels joves aportacions voluntàries amb tasques comunitàries, sense les quals la qualitat de vida col·lectiva minvaria. En aquest sentit, també hauria d'actuar la justícia juvenil

sancionant determinades facetes o delictes amb mesures de contribució a la comunitat. Un acte filó per a la promoció d'aquestes actituds són les entitats juvenils sense afany de lucre que haurien d'orientar-se, si més no parcialment, a tasques de suport social o ambiental, com és el cas d'algunes experiències de custòdia del territori.

L'IMMIGRANT DEIXA AQUESTA CONDICIÓ PER SER CIUTADÀ CATALÀ

A més de tenir una població envellida, en no haver-se fet polítiques que afavorien la natalitat, en la darrera dècada es va produir una onada migratòria similar o superior a la dels anys 60. Això comporta la conformació d'una societat molt diversa i, per tant, caldrà posar èmfasi no només en polítiques d'acollida i integració, sinó també de convivència i cohesió social, i amb l'aprenentatge del català com a factor d'incorporació, per facilitar la igualtat d'oportunitats i la plena assumpció de drets socials i deures civils. Entre aquests últims, aprendre la llengua del país d'acollida i defensar aquest país, respectar les normes establertes a la legislatura vigent i respectar els drets humans i democràtics.

L'objectiu de les polítiques d'immigració ha de ser que les persones provinents d'altres països deixin aquesta condició per esdevenir ciutadans catalans. «Catalunya serà una societat diversa, però no hi hauran diverses societats» (Capdevila). De manera que per a aconseguir-ho els tres eixos que s'hauran de treballar són la gestió dels fluxos migratoris i l'accés al mercat de treball, l'adaptació dels serveis públics a una societat diversa, i la integració en una cultura pública comuna —sense competicions. Cal afrontar els problemes que comporta el fenomen migratori, sense caure en el paternalisme ni en la manipulació. «No mirem llengües d'origen, no mirem sentiments compartits, no mirem religions o races. No parlem d'identitats, que són múltiples i diverses, sinó d'una sola identificació amb una mateixa realitat. Que ens sentim el que ens sentim, tots ens identifiquem amb Catalunya, com l'espai on construir la nostra utopia de benestar, cultura i llibertat» (Carod-Rovira).

Una societat diversa, però no diverses societats

Les polítiques adoptades per Esquerra han estat clares en aquest àmbit. Les principals mesures són la Llei d'acollida i el Pacte Nacional per la Immigració, a més de dotar d'un pressupost propi a Immigració —no existia abans del 2004— i tirar endavant el Pla de Ciutadania i Immigració i la Taula de Ciutadania.

La Llei d'acollida dóna eines als immigrants, com el coneixement del català, de l'entorn i de com accedir al mercat laboral i als serveis públics. «Hem d'evitar una Catalunya dual, a dues o tres velocitats, amb vies secundàries que vagin en paral·lel a la via principal, i hem de continuar sent una única autovia amb els necessaris carrils d'acceleració que afavoreixin la incorporació de les noves i els nous catalans» (Capdevila). «Catalunya no és el seu lloc de naixement, però sí que és el seu país. És català qui vol construir el futur nacional amb nosaltres, és català qui en vol ser» (Carod-Rovira). La Llei d'acollida és «una gran inversió en formació de les persones immigrades que revertirà en benefici del conjunt de la societat, ja que suposarà una millora en les rendes individuals, una major recaptació pel sector públic, un estalvi a les arques dels serveis públics per la reducció de la precarietat i una millora en general de la cohesió social» (Capdevila).

Quant al Pacte Nacional per a la Immigració (PNI), és el full de ruta per a Catalunya els propers 20 anys. Gràcies al consens aconseguit per a la seva aprovació, la Generalitat pot intervenir en els processos d'estrangeria. El pacte marca l'orientació de les polítiques del país en base a l'expertesa de l'administració local, que és la que atén de manera directa les persones immigrades. Per exemple, s'ha presentat la Guia del món local, que són recomanacions per a la gestió de la migració com l'empadronament, el reagrupament familiar i l'accés als serveis socials. L'aposta d'Esquerra és per la regularització de la immigració, que no hi hagi competència per als serveis públics, que hi hagi el dimensionament suficient i que existeixi un denominador comú de cultura pública, sota la llengua comuna del català i del coneixement del que és i ha estat Catalunya. «Els serveis d'acollida són específics però, segons el Pacte, un cop acollides no hi ha d'haver serveis públics exclusivament per a la immigració, sinó que tots els serveis socials existents han de ser compartits per la ciutadania» (Capdevila).

A més del Pacte, Esquerra al Govern ha tirat endavant un pressupost propi per a immigració —no n'hi havia abans del 2004—, el Pla de Ciutadania i Immigració i la Taula de Ciutadania.

CATALUNYA ÉS UNA SOCIETAT DIVERSA, MULTIRACIAL, INTERCULTURAL I MULTILINGÜE

L'arribada d'immigrants, que s'ha produït històricament però que ha estat especialment massiva els darrers anys, ha configurat una societat catalana diversa, amb multitud d'òrgens i, per tant, amb diferents cultures, llengües i tradicions. Catalunya, que ha estat tradicionalment terra d'acollida, ha de saber gestionar aquesta situació i les complexitats inherents per integrar les persones novingudes. Tot i que la gravetat de la crisi «pot fer que algun aspecte de la integració se'n ressenti, la societat catalana està resistint un canvi demogràfic de gran magnitud i segur que serà capaç de sortir-se'n» (Carod-Rovira).

Un dels temes a gestionar en aquest context és el lingüístic. A Catalunya, hi ha una llengua comuna i d'acollida, que és el català, tot i que s'ha de reconèixer la gran importància del castellà. L'independentisme no ha de ser ètnic, de manera que ha de reconèixer aquesta realitat; així que «el salt fort endavant el donarem quan la gent que utilitza el castellà faci discursos independentistes» (Huguet). El castellà és una llengua que enriqueix també la cultura catalana. Fent un símil, a Catalunya passa com va passar en el seu moment a les colònies americanes: els autòctons parlaven les llengües índies i els criolls parlaven el castellà. Va ser la suma de les dues societats la que es va independitzar. «Hi ha gent de procedència autòctona i novinguts o de procedència novinguda que no han abandonat la seva llengua; el que demano és compartir el projecte d'estat i de llibertat» (Huguet). L'estat català no ha de ser essencialista, es construeix des de la ciutadania, on el castellà hi té un paper, com el tenen altres llengües.

L'estat català serà multilingüe, multiètnic i interreligiós, amb una capacitat d'integració i d'assumpció de la immigració que l'Estat espanyol no té. Aquest, «si no és capaç ni d'assumir les diferències originàries de les comunitats autònomes, com admetrà la diversitat procedent de fora? Coincideixo amb Puigcercós quan diu que la nació pura és el principal enemic de la nació lliure» (Huguet).

A Catalunya es parlen unes 300 llengües, i això «no s'ha de veure com un problema, sinó com una oportunitat», sobretot en l'àmbit empresarial. Hi ha estudis que demostren que la pime catalana, per la manca de control del multilingüisme, perd entre un 20-30% de les possibilitats de negoci. L'anglès és la llengua habitual d'ús en els negocis, però per millorar les possibilitats de penetració en el mercat d'un país, cal fer un esforç d'adaptació a la llengua i cultura del país, per petita que sigui. La pime, quan s'internacionalitza, ha de saber buscar immigrants qualificats per a la feina per incorporar-los i aprofitar els seus coneixements lingüístics i culturals per al procés d'obertura a l'estranger. «Aquest multilingüisme té transcendència econòmica si el sabem aprofitar» (Huguet).

Per exemple, el gran nombre de població immigrada dels últims anys converteix Catalunya en un país per atraure inversions i per convertir-se en un nucli multilingüe de producció, distribució i exportació de continguts informatius, comunicatius i culturals arreu del món. «Perquè això sigui possible calen polítiques que fomentin el multilingüisme, de manera que els fills de les primeres generacions d'immigrants creixin no tan sols usant el català com a llengua vehicular, sinó també conservant la seva llengua materna» (Tresserras).

Pel que fa a la multiplicitat de religions, cal recordar que Esquerra va presentar la primera interpel·lació i moció unitària pactada al Parlament de Catalunya sobre la qüestió de la laïcitat, en la qual s'abordaven els drets a la llibertat religiosa, però sempre en l'espai de respecte mutu que és la laïcitat, punt de trobada entre confessionals i laïcistes. La religió no ha d'interferir en els drets i les llibertats que marquen les constitucions. La religió ha de cedir davant dels drets comuns. «El model català de laïcitat defensa que, en cas de conflicte entre el dret de llibertat religiosa i les lleis democràtiques comunes, prevalen aquestes lleis, que ens donen el marc i les regles de joc de la societat democràtica, sempre i quan es preservi el nucli essencial de la llibertat religiosa» (Carod-Rovira). «La llibertat de creences religioses i la pràctica de qualsevol culte ha de ser compatible amb el respecte als valors democràtics i que l'un acaba just allà on pot amenaçar o posar en perill l'altre. El segon, doncs, s'imposa al primer. La religió és una opció privada, personal. La democràcia és pública» (Carod-Rovira).

L'espai públic i els drets humans preservats a les lleis fonamentals són inqüestionables, alhora cal tractar de forma no discriminatòria les diferents opcions religioses, agnòstiques o atees. Esquerra, en la preparació de la seva posició, va establir contactes amb totes les comunitats protestants, islàmiques, jueves, catòliques... «El Govern ha de tractar igual totes les religions, no hi pot haver privilegis i les jerarquies religioses són les que s'han d'integrar al país, no a l'inrevés. En un país plural no et demanen què penses, ni en quina llengua parles ni a qui reses» (Huguet).

Esquerra al Govern, creant la primera Direcció General d'Afers Religiosos, ha potenciat el model català de laïcitat amb convenis amb les principals confessions religioses de Catalunya

i ha tirat endavant iniciatives com la Llei dels centres de culte, «essent pràcticament el primer país del món amb una llei d'aquestes característiques» (Carod-Rovira). Aquest reglament estableix les condicions tècniques i materials necessàries per a l'obertura i el funcionament de nous locals amb l'objectiu de garantir el dret de llibertat de culte, donar suport als ajuntaments i vetllar per unes condicions adequades als locals.

L'ESCOLA CATALANA: DE QUALITAT, LAICA I INNOVADORA

Quan assolim l'estat propi hem d'estar al nivell de Finlàndia en educació. Catalunya i la seva realitat social fan imprescindible la creació d'un model educatiu propi. La llengua, la cultura i la història pròpies, la integració de la immigració... Són elements que el model educatiu català ha de tenir en compte sobre la base que l'educació és un bé social i una necessitat de futur i, com a tal, s'ha de garantir a tota la ciutadania.

Aquest model és el basat en una escola de qualitat, laica, innovadora i catalana. També ha de recollir els seus propis currículums formatius, el marc horari de les llengües, els cossos propis de la Generalitat i un sistema propi de beques i ajuts a l'estudiant. Un model educatiu que garanteixi l'equitat i l'excel·lència educatives com a fonaments de la cohesió social i del progrés individual i col·lectiu.

L'educació a Catalunya ha de contribuir a fer ciutadans arrelats al país, persones que coneixin a fons el país i la seva cultura i que l'estimin. L'escola catalana és l'escola que facilita el coneixement i el domini de la llengua catalana, com a llengua de pensament i d'aprenentatge, però també com a «eina de comunicació, d'integració i de cohesió social de primer ordre» (Bargalló). Cal tenir en compte que Catalunya «té un percentatge d'alumnes nouvinguts molt important, no només fruit d'aquests períodes de migració tant intensos dels darrers anys, sinó de la tradició de Catalunya com a país de pas i d'acollida» (Cid).

Per aquest motiu, aquest sistema ha estat concebut històricament no només com a transmissor de formació, sinó també com a eina de cohesió i amb la immersió lingüística, amb el català com a punt de trobada, com a pal de paller: «els seus beneficis són evidents. I quan tenim contenciosos competencials amb l'Estat espanyol, els tenim perquè els interessos no són comuns i perquè volem exercir les nostres potestats i la nostra competència, que entenem que l'autogovern ens permet» (Cid).

Un dels reptes de futur a què s'enfronta el país és l'adaptació dels currículums educatius, ja que continuar amb un model d'un Estat diferent en realitat històrica, geogràfica i social de Catalunya no és assumible. També cal debatre la distribució de l'alumnat en centres segons l'etapa educativa. A començaments dels anys 90, quan es va ampliar l'ensenyament obligatori als 16 anys, Espanya va adoptar un model d'organització dels centres públics que no és plenament adequat per a Catalunya: escolaritzar els nens a partir dels 12 anys als instituts. A Catalunya, aquesta divisió en diferents centres dels alumnes de primària, secundària i batxillerat i FP hauria de ser més flexible i l'haurien de decidir les administracions territorials, segons les necessitats. En la mateixa línia de prioritats territorials, un dels decrets aconseguits amb la Llei d'educació, el Decret d'autonomia de centres docents, obre una possibilitat de canvi en la gestió dels centres acostant-los més al seu entorn i a les necessitats de l'alumnat i oferint majors possibilitats de millora educativa.

Més enllà de l'estructura oficial, Catalunya durant molts anys, i encara ara, és pionera en disposar d'entitats que s'han encarregat de tasques que teòricament li corresponen a l'administració estatal. És per aquest motiu que el país té un model amb dos pilars: el de l'escola pública i el de la concertada privada (que prové d'aquesta iniciativa social). La llengua vehicular, en tots dos casos, és el català. I tot i que el model d'immersió lingüística català «és aplaudit a nivell europeu com a impecable i exemple a seguir, sempre ha estat l'objectiu a batre manés qui manés a l'Estat espanyol, fos de manera descarada o soterrada o desplegant decrets» (Cid). Per això, el sistema educatiu català, amb característiques i necessitats pròpies, necessita una gestió i direcció pròpies per part d'un Estat català. «La prioritat és tenir les mans lliures per prendre les decisions necessàries» (Cid).

Com en altres àmbits, el dèficit fiscal de Catalunya ha impedit inversions en competències pròpies, com educació, així que no s'ha pogut avançar tant com es voldria en construcció d'infraestructures i modernització d'eines per implementar nous mètodes d'aprenentatge, per exemple. »Si aquests diners no els tenim perquè resulta que van a la resta de l'Estat espanyol en concepte de solidaritat, cada vegada més Catalunya perd posicions» (Cid).

La inversió en l'educació catalana ha d'anar també enfocada en els equipaments, en la dotació d'espais i eines tecnològiques, en la xarxa.edu, en les biblioteques i els laboratoris... Inversions en què Catalunya ha de fer un esforç, mentre que altres comunitats autònomes ja en disposen. Fins i tot es donen casos en què aquests territoris «gaudeixen de programes europeus que poden demandar per la seva renda per capita, mentre que Catalunya envia diners a l'Estat, que no ens retorna, i els pocs que ens arriben els hem d'invertir en continuar sent competitius en un dret fonamental pel qual altres no paguen» (Cid).

Com consolidar el sistema educatiu català

Un dels principals documents per avançar en la consolidació d'un sistema educatiu català, basat en una història, una actualitat i unes necessitats pròpies, és el Pacte Nacional per a

l'Educació (PNE), promogut per Esquerra, el primer fet a Catalunya i que va esdevenir el primer espai de sobirania en l'àmbit educatiu, tot i els pals a les rodes que van intentar posar-li el PSC i CiU. El Pacte es va tractar com un espai de màxima cohesió per afavorir el creixement i el progrés de la societat catalana, no només perquè forma els seus ciutadans sinó que els fa adonar-se de la consciència col·lectiva.

En la redacció del Pacte, «entenent el sistema educatiu com a eina imprescindible per crear espais de sobirania, de projecció i de reconeixement, també d'inversió de futur, es van intentar identificar les parts més febles, perquè posaven en risc la cohesió i la capacitat d'èxit dels nois i noies del país» (Cid). En el moment en què es va redactar el pacte hi havia tensió a les aules per les dificultats que comportava absorbir l'alt nombre d'alumnat nouvingut. Esquerra va crear, al Departament d'Educació, la Direcció General d'Innovació i la Subdirecció de Llengua i Cohesió Social. Des d'aquestes es va fer visible que el sistema educatiu català té una llengua vehicular i que s'ha de dotar de recursos aquesta eina per arribar als continguts. També es van crear les aules d'acollida, un espai de pas per a preparar l'alumnat nou i dotarlo d'instruments que els permetessin moure's al nou entramat curricular.

Una novetat important del PNE van ser les oficines locals de matriculació, ara ja plenament consolidades, un primer pas perquè el sistema educatiu català fos compartit per la Generalitat de Catalunya i els Ajuntaments, «perquè el compromís del món local anés més enllà de les infraestructures, sinó també en la decisió de les polítiques socials i ciutadanes al voltant de la política educativa» (Bargalló). I és que «hi ha una part social que l'Estat català no pot tirar endavant sense els Ajuntaments ni sense la col·laboració del territori» (Bargalló). El PNE aposta per un model educatiu de la Catalunya independent, «és una llavor que està plantada i que creix. Pot haver-hi una planta al costat que li molesti, però el PNE es farà gran» (Bargalló).

El model d'escola laica del PEN i la primera versió de l'Estatut de Catalunya, que ja no es va aprovar al Parlament perquè Unió no el va acceptar, és el model català de la Catalunya independent, inclusiva, oberta, ciutadana, «que sigui urbana en el món urbà i rural en el model rural, és el model tradicional català que necessita Catalunya» (Bargalló). Una escola on s'entengui la multiplicitat. És inclusiva, compartida, però sota el paraigües d'un model únic públic. «Encara que tinguem una estructura de centres de titularitat pública i privada concertada, l'escola catalana ha de ser gestionada com una única xarxa» (Cid). I és que «un model públic es pot fer amb diners públics i diners privats, però no hi pot haver ensenyament ideològic amb diners públics» (Bargalló).

La Catalunya amb Estat propi ha de disposar d'una conselleria d'Educació equiparable a qualsevol ministeri de qualsevol estat de la Unió Europea, i el seu responsable s'ha de poder asseure amb els seus homòlegs per discutir els mapes de formació europeus. Per aconseguir-ho, cal anar assumint aquest rol amb una majoria social que apoderi, generar espais de sobirania, blindar aquelles peces essencials que ens són pròpies, com la llengua; amb progrés, la màxima formació i competitivitat dels estudiants i els educadors i amb una bona FP.

En ensenyament postobligatori, cal entendre part de l'FP com a ensenyament superior; «hem d'anar a un model d'ensenyament superior que inclogui aquesta part» (Bargalló) i en aquesta, que hi hagi centres només de postgraus i màsters i centres només d'ensenyament superior professionalitzador, uns altres d'investigadors, de recerca aplicada, etc. «Si la secundària obligatòria i la no obligatòria estan ben fetes, aquest és l'accés a la universitat. Si l'últim curs està ben fet, no cal una prova generalista, com la selectivitat, sinó especialitzada» (Bargalló).

UNIVERSITARIS PLENAMENT INTEGRATS A L'ESPAI EUROPEU D'ENSENYAMENT SUPERIOR

Catalunya, que va ser el primer territori en industrialitzar-se el segle XIX al Mediterrani, també ha d'encapçalar ara el canvi de model socioeconòmic tradicional a un model basat en el coneixement, per esdevenir un clúster de la formació superior, referència internacional en R+D+I i país d'acollida del talent i la creativitat. Catalunya ha d'estar preparada perquè «la crisi no ens deixarà a tots igual. Europa serà un més de set grans operadors econòmics del món i no tornarem als nivells de prosperitat que vam tenir els darrers quinze anys. Hem d'accelerar el canvi de model econòmic» (Huguet). Aquest canvi es basa en innovar, investigar i portar els resultats al mercat per aconseguir avantatges competitius. I és que la universitat té el seu propi rol, i molt important, en aquest canvi de paradigma, ja que es dedica a formar persones, investigar i transferir coneixement. Però no només ha de funcionar la universitat; és amb la col·laboració i amb objectius comuns de la universitat, l'empresa i l'administració, l'anomenada triple hèlix, que Catalunya sortirà endavant.

Tot i els avenços, la universitat encara «necessita canvis substancials, cal enfocar-los ja» (Balcells), com aprofundir la cooperació entre universitat i empresa, reduir la visió endogàmica de la universitat, implantar l'avaluació contínua i que la renovació de places docents i d'investigació pivoti sobre la recerca contínua i els resultats aconseguits. «Vas a Stanford, Yale o Harvard i allà ningú té la plaça vitalícia, cal investigar, publicar, ser atractius per al talent» (Balcells). La universitat s'ha de sacsejar des de les seves estructures clàssiques i anquilosades fins a enfocar-ne la visió cap a la seva relació amb la societat i l'empresa, com demostren casos d'èxit com el de Silicon Valley.

Tot i el gran desconeixement de l'Espai Europeu d'Ensenyament Superior (l'anomenat pla Bolonya) a l'inici de la seva implantació i les crítiques d'alguns estudiants, la convergència europea ha marcat el camí cap a l'excel·lència universitària i ha facilitat la mobilitat de pro-

fessors, investigadors i estudiants. El camí marcat per a la plena integració del país en els mecanismes europeus de la Unió Europea ha estat l'encertat, tot i les dificultats inicials per a implantar-lo, bàsicament econòmiques.

Catalunya i les seves universitats van tenir clara l'aposta per Bolonya (amb el model 3+2, tres anys de grau i dos de màster), davant l'apatia espanyola dels primers anys i la tria final de la fórmula 4+1, quatre anys de grau i un de màster. Ministres d'educació espanyols van faltar a les reunions de ministres europeus de Bolonya, Praga i Berlín dels primers anys del Pla Bolonya. «Mentre tot Europa es mobilitzava per la convergència universitària, Espanya només s'interessava per la llengua espanyola i les relacions amb les universitats d'Hispanoamèrica» (Solà). Aleshores Catalunya va engagar el pla pilot, per anar modificant les metodologies, fins a la implantació total del nou model, el curs 2010-2011. Els currículums d'alguns estudis superiors encara han de canviar a la fase de grau, «introduint elements d'emprenedoria, de negoci, de salut pública en el cas de Medicina, elements de xarxes socials, noves tecnologies...» (Balcells).

Més enllà del canvi en el sistema de governament que defensa Esquerra i pel qual han treballat els departaments d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació (DURSI), primer, i d'Innovació Universitats i Empresa (DIUE), després, la qualitat universitària depèn en gran part dels plans basats en el rendiment, la satisfacció dels agents que conformen la universitat, les condicions de les infraestructures i el material, l'ocupabilitat, la captació de talent. «I com que els recursos sempre són limitats, el sistema retributiu és important. A Flandes, per exemple, el repartiment de finançament és purament competitiu: més per al millor» (Solà).

Ja s'han fet passos en aquest sentit. Els darrers anys, sota la direcció d'Esquerra, s'ha impulsat el finançament per objectius i els contractes programa, la comptabilitat analítica, l'avaluació exterior amb la European Universities Association (EUA); s'han fet alguns avenços en els sistema de governament, i s'han penjat a la xarxa les dades de les universitats (portal Unidata), que permet tenir indicadors de com funcionen i que el ciutadà les controli. Tots i els avenços, cal continuar amb el canvi de model de governament de les universitats. L'alternativa passa perquè els rectors no siguin escollits pel claustre de forma assembleària, perquè així no té plena autoritat. Tot i l'autonomia universitària, els objectius i el finançament els ha de marcar el Govern català, que és escollit democràticament.

Tot i que encara hi ha feina a fer, les universitats catalanes sobresurten sobre el conjunt del sud d'Europa, que «comparteix el mateix model napoleònic i antiquat d'Espanya. Però qüestiono el model» (Huguet). La independència de Catalunya afavorirà un model propi de competitivitat d'excel·lència universitària. Ara per ara, el problema és que l'Estat espanyol no renunciarà a intervenir en els àmbits d'universitats i recerca de Catalunya, perquè les considera d'excel·lència, de les millors del conjunt de l'Estat, com ho demostren rànquings internacionals de prestigi. «La universitat catalana ha de ser la continuació d'una educació primària i secundària de primeríssima qualitat» (Balcells).

Per aprofundir en la diferenciació catalana, un dels reptes del país és constituir la marca Universitat de Catalunya, com a plataforma internacional per a les universitats catalanes i com a mecanisme per governar de forma conjunta el mapa català, facilitant la mobilitat de professors i l'economia d'escala.

Quant al professorat universitari, una de les millores que va aconseguir Esquerra va ser el programa Serra i Húnter, una exigència feta per aprovar la Llei d'universitats de Catalunya (LUC) el 2003. Aquest programa va tenir reticències per part de les universitats «perquè encara hi ha una mentalitat imperant que prefereix el model funcional» (Solà), mentre que el Serra i Húnter és per a professorat contractat, laboral. Les més grans dificultats per implementar aquest programa no van ser tan de tipus econòmic com de reticències del professorat. I això que en altres països més ben situats d'Europa es fan canvis més rupturistes a la universitat, com a Finlàndia, que tot i estar ben posicionada econòmicament ha aprovat una llei que fa laboral tot el professorat universitari. «No tens de per vida la plaça, has de demostrar que val; és un canvi revolucionari». (Huguet)

Com en els darrers anys, les universitats han de compartir departament, com fins ara, amb els àmbits d'innovació, empresa i recerca, claus per a la competitivitat i el progrés socioeconòmic. Es tracta d'àmbits que afecten d'una forma transversal el desenvolupament d'un país i que, per tant, s'han de potenciar sota una estratègica política comuna. Per contra, Universitats i Educació han de pertànyer a diferents departaments de la Generalitat. Educació ha de tenir un fort component d'acció social i s'ha de centrar en els ensenyaments infantil, primari i secundari. La dedicació gairebé exclusiva a aquests tres àmbits ha de canviar sensiblement els resultats dels estudiants catalans a proves europees de nivell, com el conegut informe PISA. La formació superior no universitària també ha de desenvolupar-se amb èxit els propers anys i així guanyarà valor social. En aquest punt cal recordar que l'anomenat pla Bolognya no fa referència només a l'educació universitària, sinó a tot l'ensenyament superior. Països com Alemanya, el 2010 tenen un 30% de formació superior no universitària. «Els cicles formatius, que fa uns anys es consideraven socialment inferiors, arribaran a tenir el mateix rang social que qualsevol altre estudi universitari, i fins i tot algun institut politècnic s'integrarà a alguna universitat» (Solà).

En l'Estat català caldrà garantir la formació al llarg de la vida per a tota la població, aprofitant a fons les tecnologies per a ensenyaments no presencials, com els de la UOC, que ha d'esdevenir una gran plataforma universitària multilingüe a distància.

INVESTIGADORS FORMATS EN UNA CARRERA FLEXIBLE I AVALUABLE

Amb l'assoliment de la independència, el Govern de Catalunya hauria d'adoptar l'estructura europea de 3+2 anys a la Universitat, el model majoritari a Europa i el que defensa Esquerra. Amb aquesta estructura, com ara, a partir dels 18 anys s'accediria a la universitat, de manera que als 21 ja es podria disposar d'un títol amb el qual l'estudiant decidiria el pas següent del seu futur: accedir al món laboral, continuar formant-se professionalment o dedicar-se a la recerca. Ara bé, l'accés i la sortida a qualsevol d'aquestes possibilitats ha de ser dinàmica, amb fronteres molt permeables, amb un sistema d'ajustament per poder treballar una temporada i tornar a estudiar o investigar, o estudiar a distància la Universitat Oberta de Catalunya mentre treballa, entre altres possibilitats.

En resum, la carrera investigadora ha de seguir un model semblant als de Dinamarca, Finlàndia i Suècia, basats en l'excel·lència i la competitivitat. Qui treballi en el camp de la recerca, després del grau o 'bachelor', pot fer un màster (que acabarà amb 23 anys), el doctorat (amb final als 27 anys, amb un canvi d'universitat i una estada a l'estranger) i el 'postdoc' de dos anys (que acabarà amb 29 anys). «La carrera investigadora no ha de ser tan rígida com ho és actualment, sinó adaptable i flexible, condicions que no estan renyides amb el rigor» (Solà).

Els recercadors d'aquesta edat, a la trentena, han de poder accedir a programes de captació de talent per a investigadors júnior, mentre que els terminis s'han de flexibilitzar per a les dones que decideixin ser mares (per exemple, amb les beques Beatriu de Pinós), amb l'afegit de mecanismes socials d'ajuda a la conciliació familiar, com la instal·lació d'escoles bressol a les universitats. Un altre canvi important ha de ser l'impuls de la competitivitat mitjançant un contracte de 4-5 anys (anomenat trainer track) i, si els resultats són bons, un contracte indefinit. Més enllà d'aquestes concrecions, el que cal potenciar amb les polítiques universitàries i de recerca de Catalunya és la formació permanent al llarg de la vida. «Tenim moltes

possibilitats de crear una societat amb mecanismes socials equiparables a una societat nòrdica, perquè Catalunya té una societat avançada, molt educada, dinàmica i protegida, i molt bons investigadors» (Solà).

L'excel·lència és el que consolida la carrera científica, però això no és així si és funcional, com planteja la Llei de la ciència del govern espanyol. «Hem de fer la nostra pròpia Llei de la ciència per fer tot al contrari, ha de ser avaluable» (Balcells), promovent una carrera investigadora no funcional i l'excel·lència en la capacitat recercadora i el desenvolupament tecnològic.

La mobilitat és una possibilitat a tenir molt en compte, gairebé imprescindible. Per a millorar les capacitats lingüístiques i ampliar la capacitat dels estudiants, els màsters s'han d'impartir en anglès, com algunes assignatures del grau. «Un investigador si és bo i treballa, ha de poder tenir mobilitat internacional, no estar anquilosat. Ens convé que els nostres bons vagin al món, que conegui els millors centres, que creï xarxa, i a l'inrevés, que la gent de fora, la bona, vingui aquí i faci més atractiva Catalunya. Quan algú va a fora, és ambaixador de Catalunya i és un punt d'una xarxa que ens connecta al món, creant vincles intel·lectuals, científics i emocionals» (Balcells).

UNA XARXA ORDENADA I EXCEL·LENT DE LA RECERCA DE CATALUNYA

Abans del cop d'estat del 23F Catalunya va aconseguir la transferència d'Agricultura, fet que va possibilitar la creació de l'Institut de Recerca i Tecnologies Agroalimentàries (IRTA), però el cop militar va tallar en sec el desplegament autonòmic i, per contra, el país no va aconseguir la transferència de la recerca. Catalunya es va haver d'espavilar i muntar posteriorment els centres de recerca propis i acollir delegacions del CSIC secundàries.

A base d'empenta, treball i convenciment en allò que es feia, s'ha anat consolidant l'actual sistema de centres de recerca. Es basa en institucions autònomes, amb personalitat jurídica pròpia i de gran qualitat, amb un finançament cada vegada més participat amb el sector privat i amb contractes programa signats amb l'administració, segons els quals han d'aconseguir uns objectius per aconseguir finançament, i sota avaluació permanent. Esquerra, als departaments de Recerca que ha encapçalat, ha creat nous centres i ha introduït canvis importants en el seu funcionament, com els plans de finançament plurianuals, el finançament per objectius i els contractes programa. Amb la seguretat que «consolidar el futur dels centres de recerca és bàsic per atreure talent» (Solà).

La recerca catalana és de les més avançades del sud d'Europa, com ho avalen informes internacionals. Per exemple, el mapa de la recerca del European Research Council demostra que Catalunya aporta el 60% de la producció científica de l'Estat espanyol. Sense Catalunya, Espanya estaria al nivell de Grècia, «per això ens volen sotmesos i ajudar-los a fer rànkung» (Huguet). El mateix passa amb les universitats catalanes, que són les úniques de l'estat que apareixen a rànkings internacionals. Tot i que Catalunya està en posició correcta, el país no es pot conformar amb això i ha de ser més exigent. «Independència lliga amb excel·lència. Si volem ser independents, hem de ser excel·lents i, si som independents, podrem ser més excel·lents» (Huguet).

Els passos que ens encaminaran cap a un futur independent i excel·lent, en els àmbits de la investigació i la innovació, s'han començat a donar els últims anys, amb el Pacte Nacional per a la Recerca i la Innovació, que va donar peu al Pla de la Recerca i la Innovació 2010-2013, la creació de les agències ACC1Ó, de suport a la competitivitat de l'empresa catalana, (fruit de la fusió de CIDEM i COPCA) i Talència, de suport competitiu a la recerca; (fruit de la fusió d'AGAUR, FCRI i ICREA), de nous centres de recerca i de la institució que els agrupa (CERCA), així com de nous centres tecnològics, i de TECNIO, que agrupa els centres tecnològics i els centres de recerca aplicada a les universitats. A més, s'ha impulsat col·laboració entre les dues àrees per presentar-se a programes europeus, iniciativa que ha rebut premis del govern espanyol. També s'ha promocionat l'aliança entre els sis centres tecnològics principals perquè avancin cap a la seva fusió i s'han determinat els 17 sectors en què pot ser capdavantera Catalunya en el futur: canvi climàtic, energies, aigua, mobilitat sostenible, gestió de ciutats, aliments, salut, aprenentatge, cultura, turisme i lleure, cohesió social, serveis, seguretat, recerca, materials, innovació no tecnològica i mecanismes de governança.

Anteriorment al Govern d'Entesa, el Pacte del Tinell ja recollia en el seu full de ruta una aposta per la recerca, amb un augment determinat de la inversió dedicada a la investigació, i amb unes primeres iniciatives que han desembocat en una millora de la situació en aquest àmbit. Per exemple, es van eliminar els plans de finançament anuals per plurianuals per «blindar el sistema de centres econòmicament i assegurar el seu futur, perquè eren bàsics per atreure talent» (Solà). Els darrers anys, Esquerra ha consolidat les grans infraestructures de recerca: el Sincrotró Alba (inaugurat la primavera del 2010), el Supercomputador (obtenció anella de la xarxa de supercomputació europea), el CEBUC (biblioteca digital al servei de la ciència), el Centre de Regulació Genòmica, l'Observatori Astronòmic del Montsec, etc.

EL MODEL SANITARI CATALÀ I LA POTENCIALITAT DE CATALUNYA EN EL SECTOR BIO

La salut és un bé públic universal, i així s'ha de mantenir, com a dret equitatiu i de qualitat, millorant la línia preventiva, d'educació, de qualitat del tracte personalitzat, de millora de la gestió dels centres públics, aplicant criteris professionals, personalitzats, descentralitzadors i desburocratitzadors, i amb una aposta important per la recerca mèdica.

Aquests canvis al model sanitari català responen a la necessitat de garantir la seva viabilitat i qualitat. L'objectiu d'Esquerra és garantir un sistema de salut integral, equitatiu, transparent, pròxim i sostenible. Que garanteixi la cohesió social a Catalunya, evitant discriminacions socials o territorials, i que continuï essent una eina cabdal de justícia social i peça clau de l'estat del benestar.

Esquerra considera que, en aquest marc de necessitat de canvis, un Pacte Nacional per a la Salut a Catalunya ha de fer sorgir una proposta de reforma del sistema nacional de salut, en un clima de consens, amb la participació de tots els agents afectats. La concreció seria una Llei de salut de Catalunya que donés pas a un sistema nacional de salut català.

En definitiva, fer la transició del model actual a un nou model sanitari català de qualitat, equitat i eficiència, que genera riquesa i cohesiona l'actual societat del benestar. Que fomenti la seva sostenibilitat, evitant ineficiències, racionalitzant la seva accessibilitat, no limitant-la, preservant la seva equitat. En un Estat propi, un model sanitari propi garantiria la viabilitat i la consolidació del sistema sanitari públic català arrelat a la nostra realitat nacional i i amb la mirada posada en una positiva coordinació amb la resta de sistemes sanitaris europeus. A la vegada, la qüestió del copagament serà imprescindible d'abordar, juntament amb la despesa farmacèutica i l'increment de polítiques de salut preventives.

Esquerra va impulsar, en el primer tripartit, la planificació estratègica, plans directors i plans interdepartamentals, com el Pla de Recerca Biomèdica del Departament de Salut. Salut, per primera vegada, va intervenir en centres de recerca biomèdica. Un altre dels canvis impulsats va ser que els hospitals, les fundacions de recerca i centres d'excel·lència fossin coparticipats per Salut i entressin en el sistema de governament i el finançament de la Xarxa de la Recerca de Catalunya. Així s'estructura el Pla de Recerca Biomèdica que impulsa un sector que de per si ja era potent, perquè Catalunya disposa d'hospitals potents i on s'hi fa investigació d'excel·lència.

Una altra aportació d'Esquerra va ser impulsar el nou mapa sociosanitari i de salut pública, que és un instrument de planificació de futur molt important. Més endavant, ja en el Govern d'Entesa, es va crear el clúster de la bioregió catalana, el BioCat, que impulsa el sector de la biomedicina i la biotecnologia com a claus per al desenvolupament econòmic de Catalunya. Una plataforma comuna que aglutina no només la recerca, sinó també el món de la indústria i els centres tecnològics. Actualment, l'OCDE considera que BioCat és un cas d'èxit de creació de clúster en una economia emergent. Catalunya s'ha constituït com a pol en el sud d'Europa que funciona de forma sectorial, transversal, diferent, molt participada des d'una perspectiva públic-privada, amb moltes fortaleses i, tot i la crisi, amb aquest clúster reconegut arreu.

BioCat dona credibilitat a sectors empresarials i acadèmics tant de Catalunya com de l'estranger, ja que permet la comparació amb altres clústers, com els d'Escòcia, Califòrnia, Dinamarca, Suècia, Finlàndia, l'Índia i altres països emergents. Així, en el tracte d'igual a igual, s'afavoreixen les importacions i les exportacions, la mobilitat del talent, el reconeixement i el prestigi del sector, augmenta la creació d'empreses i la de patents per sobre de la mitjana, creix la producció científica, etc. I tot això encara seria més evident sense la crisi econòmica dels darrers anys: «tot i la crisi, el sector resisteix prou bé perquè està basat en la innovació i el coneixement, i està molt internacionalitzat» (Balcells). BioCat és la peça aglutinadora del sector bio i un factor de coordinació amb els altres clústers o associacions interconnectades, d'arreu d'Europa i la resta del món.

En una Catalunya independent, aquest lideratge de què gaudeix el país es veuria reforçat; més encara, amb un efecte accelerador, perquè les aportacions els propers anys (sobretot en vacunes, nous medicaments i tecnologies mèdiques) poden ser molt importants. La previsió és sortir de la crisi en millors condicions que Espanya, i fer una aposta clara per la biotecnologia i la biomedicina. «Hem fet més en set anys que en 23, durant els quals no hi havia ni estructura de recerca aplicada ni transferència de tecnologia» (Balcells). Es necessita l'impuls del Govern i l'aposta per la creació d'empreses, plataformes comunes de transferència tecnològica i captació de talent. «No s'haurien de canviar les polítiques engegades. És un tema de país, no de partit. En cinc anys, aquest sector català pot estar al capdavant d'Europa, liderant xarxes i essent un hub biomèdic del sud d'Europa» (Balcells).

El sector biomèdic, biotecnològic i de tecnologies mèdiques conforma doncs una àrea de gran fortalesa a Catalunya, de gran projecció els pròxims anys. Ara Catalunya ja té presència al món de forma clara gràcies a una feina sostinguda i progressiva, sobretot destaca en nanomedicina, que també té aplicacions en àrees concretes, oncologia i vacunes.

De cara al futur, cal perseverar en les polítiques de captació de talent, d'inversió en recerca, de transferència tecnològica, prioritzar l'excel·lència, vincular el futur de Catalunya amb el d'Europa, perquè el progrés econòmic i científic del país depèn del que Europa en el seu conjunt sigui capaç d'articular. En aquest marc de possibilitats de pujar al tren d'Europa del sector bio, Catalunya ha de col·laborar amb els millors territoris del món (Canadà, Quebec, Alemanya, Suècia, Anglaterra, Escòcia) «per aconseguir resoldre els problemes del món, ja que Catalunya no té prou massa crítica per avançar en la ciència, la clau és cooperar i col·laborar» (Balcells).

Un dels ingredients per aconseguir captar el talent és l'atractiu del país. Un ecosistema innovador, amb integració de la universitat i la empresa i amb inquietud emprenedora atraurà als millors. «Una empresa, per crear nous productes, s'ha d'acostar a la universitat, i aquesta ha de comptar amb les empreses per desenvolupar nous projectes. Hi ha d'haver complicitat no només públic-privada, també entre empreses i universitats, siguin públiques o privades» (Balcells). Pel que fa a la investigació bàsica, en cap cas s'ha d'abandonar, però sí que cal focalitzar la investigació en els àmbits on hi ha problemes: envelliment de la població, relacions socials, dependència, fam i, en el cas de la salut, malalties cardiovasculars, neurològiques i oncològiques. En aquests sectors, a més, està el futur econòmic de moltes empreses de Catalunya que amb la crisi s'han trobat en un carreró sense sortida.

L'EMPRESARIAT CATALÀ: COMPETITIU I OBERT AL MÓN

La crisi econòmica i financera que ha afectat les societats occidentals també ha incidit a Catalunya, dins d'un Estat espanyol incapaç d'enfrontar-se a reformes estructurals que haurien d'ajudar a superar el mal moment econòmic. La recessió ha afectat sectors econòmics concrets, com el de la construcció, l'automoció i els equipaments electrònics, que mai més tornaran a la mateixa situació que abans de la crisi. Per aquest motiu, les empreses catalanes han d'innovar, adaptar-se a les noves necessitats i obrir-se al món, més enllà del mercat espanyol, cada vegada més deprimat, per superar la crisi i afrontar-la amb garanties el futur.

Els obstacles no només són externs, Catalunya pateix també d'excés d'individualisme, excessiva proliferació de capelletes i lluites internes, i dependència econòmica i política de les principals forces de l'espai polític català. «Les empreses amb més futur seran les que innovin, els sectors tradicionals han de moure's per reptes nous: sostenibilitat, accessibilitat i treball en equip. Per sortir de la crisi i ser lliure cal cooperació, i això només depèn de nosaltres, d'eliminar tant individualisme i tenir menys visió de campanar» (Huguet). Per tant, hi ha la necessitat de reforçar valors com el de l'esforç, el treball, la responsabilitat i la cooperació. «Hem de fer canvis en les empreses, no piramidals com en el segle XIX, sinó introduir empreses horitzontals, on es treballa en equip i per objectius i en cooperació» (Huguet) .

Aquesta lluita per la prosperitat és també la lluita per la llibertat. I això passa per una Catalunya més competitiva, que aglutini més talent i disposi d'ocupació estable i de qualitat. Els darrers anys el país s'ha enfrontat a una crisi econòmica en què ha estat necessari un canvi de model de creixement socioeconòmic que encara no ha acabat, un procés que ha de liderar sense pors, mirant cap a l'estranger. «Competitivitat i internacionalització són sinònims —no semàntics però sí reals.» (Esteve).

A Catalunya, calen empreses més internacionalitzades, per dependre cada cop menys de l'Estat espanyol —«la crisi econòmica i la dependència a Espanya van lligades» (Huguet)—,

pimes potents, que innovin i s'obrin a nous sectors emergents, i que sectors claus més afectats per la crisi es transformin per afrontar el futur amb garanties. Catalunya té sectors econòmics amb grans potencialitats, com els de l'energia i l'economia verda, la mobilitat, la gestió de ciutats, l'alimentació, el turisme, la salut i el benestar, els nous serveis, etc. El futur s'ha de sustentar en una Catalunya que sigui autèntic motor econòmic del sud d'Europa i punt d'atracció de talent de la Mediterrània.

Les empreses han de buscar noves oportunitats de negoci en els països i sectors emergents, mitjançant la cooperació empresarial i les aliances científicotecnològiques. El mercat català és cada cop menys dependent del mercat espanyol; «això vol dir que no ens ha de fer por agafar la maleta i sortir al món, perquè el mercat global ofereix moltes oportunitats per a l'empresa catalana, més enllà del mercat de proximitat» (Huguet). Per afrontar la internacionalització, Catalunya ha de superar el dèficit que pateix en idiomes: es calcula que es perd el 30% dels negocis per desconeixement. Així, cal apostar pel multilingüisme com a eina de país i per a les empreses, i cal tenir present a l'hora de fer negocis el coneixement de les llengües locals, com una eina de competitivitat.

La feina feta per Esquerra al Govern ha anat en aquest sentit, en fomentar que les empreses apostin per una competitivitat basada en la internacionalització, la recerca i la innovació, i la identitat com a elements clau per arribar a l'excel·lència. En atraure més inversió estrangera, potenciar l'emprenedoria i millorar l'eficiència de l'Administració, orientant-la més al ciutadà i a les necessitats de l'empresa. També en reforçar el desenvolupament d'una base industrial forta, sostenible i neta (la indústria del segle XXI), capaç de fer front als reptes de la globalització, i millorar l'entorn empresarial, especialment per a les pimes. Cal tenir en compte que Catalunya es caracteritza per un important esperit empresarial i un caràcter emprenedor, fet que es tradueix en una elevada densitat de petites i mitjanes empreses i que actua com a principal element dinamitzador del creixement, la creació d'ocupació i la competitivitat de l'economia catalana. Aquest model de suport a la petita i mitjana empresa funciona i ha estat reconegut a nivell europeu.

Una de les principals mesures impulsades per Esquerra és la creació d'ACC1Ó, que ha unit en una sola agència les polítiques d'innovació i internacionalització amb la voluntat de millorar la prestació de serveis i el suport estratègic a l'empresa catalana. «Per ser internacional s'ha de ser competitiu i per ser competitiu, has d'estar internacionalitzat.» (Esteve). ACC1Ó també permet potenciar altres línies de treball poc aprofundides, com ara els nous instruments en la gestió de recursos humans a l'empresa, l'atracció i la retenció del talent en noves inversions productives, el capital tecnològic, o la creació i la consolidació de xarxes de coneixement.

La política industrial ha fet passos cap a la modernització amb Esquerra al Govern, com ho demostra la Llei de política industrial, que representa un pas endavant en la interrelació entre la innovació i la interrelació del teixit industrial, i proposa nous mecanismes i instruments de planificació i suport per a la política industrial i dels serveis relacionats amb l'empresa a Catalunya.

REFUNDAR L'ADMINISTRACIÓ I LA SEVA RELACIÓ AMB EL CIUTADÀ

La realitat actual i la que s'endevina en el futur a deu-quinze anys vista comportarà canvis des del punt de vista econòmic, demogràfic, de mobilitat i de relacions humanes, entre altres. Això farà que l'administració pública i els serveis que ofereix a la ciutadania pateixin una evolució, així com també que s'hagi d'adequar l'estructura organitzativa territorial i institucional de Catalunya; en el millor dels casos, sota una estructura estatal pròpia. Tot passa per l'actualització i modernització de la funció pública catalana i la millora de la seva eficiència i eficàcia.

La transformació per aconseguir dibuixar un país amb estructures d'estat, més potent políticament, socialment i econòmicament, i més proper al ciutadà «va més enllà de gestionar-lo i gestionar-lo bé» (Ausàs). «El millor de ser un estat nou, és poder començar de 0» (Huguet). Aquesta reforma ha de ser sensible i l'ha de notar sobretot la ciutadania en els canvis en l'administració pública, en la seva relació amb ella i en el desplegament de les possibilitats electròniques per facilitar tant als ciutadans com a les empreses la gestió de tràmits i reduir-los, siguin personals o laborals.

«La part difícil és canviar el concepte de país, l'hem de refundar» (Vendrell). Catalunya, doncs, ha de superar l'actual model d'administració pública, aquell anomenat de 'nova planta' que va crear Jordi Pujol seguint mimèticament els vicis que patia aleshores i pateix encara l'administració de l'Estat espanyol. A banda del canvi de model socioeconòmic, doncs, Catalunya ha de liderar el canvi de model d'administració pública. Per què? Doncs perquè parlem d'un país «amb empenta, creativitat, il·lusió i ganes de treballar, tots ells elements positius que sovint topen amb una administració pública ara carregada de vicis» (Vendrell).

Per portar a terme aquesta transformació, Catalunya ha d'apostar per la competitivitat i l'eficàcia del servei públic i, en el marc de la funció pública, de la possibilitat d'introduir incentius i sancions als seus treballadors com en qualsevol organització del sector privat. «No pot ser que dues persones que han passat la mateixa oposició cobrin el mateix després de 20 anys durant els quals una d'elles ho ha fet molt bé i l'altra, no. La funció pública catalana del futur

ha de premiar els bons i sancionar els dolents seguint un sistema de mèrits. L'accés a l'administració ha de garantir només la plaça de treball en una institució que no tancarà mai les portes, però evitarà que, si l'actitud d'un funcionari no sigui correcta, no el sancionin» (Vendrell). Cal assentar les bases d'un nou model d'ocupació pública, regulant-ne l'ordenació i estructura, la selecció i l'accés; que sigui avaluat per les seves tasques i la implicació laboral.

L'administració ha d'estar al servei del ciutadà; ha de ser eficaç i eficient; i àgil quan, per exemple, algú vulgui crear una empresa. L'administració ha de reduir i facilitar els tràmits burocràtics a les persones, millorar els procediments «i deixar que flueixi el talent i la creativitat de les persones emprenedores» (Vendrell). «L'administració s'ha de repensar des de 0: no burocratitzar, eliminar tràmits, donar termini de resposta als ciutadans» (Huguet).

Refundar la relació entre l'administració i el ciutadà és responsabilitat de tots. Cal passar de la figura del ciutadà-client al ciutadà-responsable. Parafraçant a John F. Kennedy, «no et preguntis què pot fer el teu país per tu, pregunta't què pots fer tu pel teu país». I és que hi ha aspectes que el ciutadà no pot exigir a l'administració. Encara que sigui un tema discutible, s'hauria de pensar en algun tipus de col·laboració ciutadana similar a les que es fan als països nòrdics, on, per exemple, els joves fan tasques de contribució civil per poder accedir a les beques.

Simplificació administrativa i administració electrònica, les eines per al canvi

En l'àmbit empresarial, la simplificació administrativa permet a les companyies realitzar els tràmits amb l'administració d'una manera més eficient i en menys temps, garantint-los alhora la mateixa seguretat jurídica. Aquesta simplificació és clau per afavorir la competitivitat. En aquesta línia, ha destacat la consolidació de l'Oficina de Gestió Empresarial (OGE), la potenciació de l'administració electrònica i les mesures per facilitar l'accés de les pimes als contractes públics. L'OGE, que sumant progressivament nous tràmits esdevindrà l'anomenada Finestreta Única Empresarial de Catalunya, ha posat en marxa un programa en què un autònom es dona d'alta immediatament i una societat limitada es crea en 48 hores. «La simplificació administrativa permet a les empreses i als ciutadans realitzar els tràmits amb l'Administració d'una manera més eficient i en menys temps, garantint-los alhora la mateixa seguretat jurídica. Aquests canvis són clau» (Huguet).

La transparència en els processos burocràtics ha de ser una distinció de l'Estat català. En qualsevol moment, un ciutadà pot saber per Internet en quin punt està el seu tràmit. Per altra gent, en un Estat català hi ha d'haver, com a Xile, un ens autònom que tingui la clau de pas dels concursos d'obra pública i serveis «per garantir que les seves clàusules no siguin perjudicials per a les pimes innovadores i es facin des d'una lògica d'autèntica llibertat de mercat» (Huguet), tal com per primera vegada s'apunta en el Pla de Recerca i Innovació liderat pel DIUE:

La gent d'Esquerra ha treballat des del Govern i treballarà en el futur per impulsar mesures en aquest sentit. Una de les més transcendents ha estat la Llei de l'administració electrònica, que ha de facilitar el dia a dia a la gent, reduint la burocràcia i aconseguint que «un sol paper serveixi per a totes les administracions» (Ausàs). El model català d'administració electrònica es basa en la idea de col·laboració i cooperació entre les administracions públiques catalanes. «La realitat catalana administrativa, especialment a causa de l'heterogeneïtat dels ens locals, fa que només així es pugui tirar endavant un projecte de país, més enllà del que cadascú, a casa seva, pugui fer» (Ausàs). Es tracta d'una gran oportunitat per a la societat, perquè és una magnífica eina per injectar eficiència en els processos administratius i també per millorar el servei que s'ofereix des de les administracions a la ciutadania. «Tots aquests canvis s'han de fer des d'una òptica independentista, no podem arribar esgotats a la independència, hem de tenir la millor administració, que és la forma de guanyar la partida a Espanya» (Huguet).

SUPORT AL MÓN LOCAL, ALS POBLES I A LES CIUTATS

La millorable relació entre el Govern de la Generalitat i les administracions locals és un repte que afecta a la millor i major garantia dels serveis dels pobles i les ciutats als seus ciutadans, i condició per a un Estat català modern. Les oportunitats de les persones que visquin en un lloc o altre de la geografia catalana han de ser totals i iguals per a tothom, amb independència de quin sigui el lloc de residència. En el mateix sentit, tot Catalunya s'ha d'integrar plenament a la societat de la informació com una eina de desenvolupament igualitari dels pobles i les ciutats, tot i les condicions diferents i diverses que els caracteritzen.

També s'ha de consolidar el repartiment dels recursos al món local en funció de les necessitats, no del nombre d'habitants. La línia marcada pel Pla únic d'obres i serveis, promogut per Esquerra, l'eina més potent de cooperació local de què disposa el Govern, es consolidarà: permetent a tots els ajuntaments tirar endavant les obres prioritàries per als seus municipis amb l'objectiu de fer un país més cohesionat, on tothom, visqui on visqui, tingui els mateixos serveis i recursos. Sempre amb la idea de prestar una atenció especial als municipis mitjans i petits. Ho demostra, per exemple, el sou a electes locals per a menys de 2.000 habitants, i el programa Viu al poble, destinat a la intervenció integral per a petits municipis. «S'ha girat com un mitjà la relació de la Generalitat amb els Ajuntaments» (Ausàs), sobretot per l'obsessió per equilibrar i vertebrar el país, donant suport al món local i desplegant les telecomunicacions al conjunt del país, sota el valor de l'equitat territorial.

LES TIC, ACCESSIBLES PER A TOTS ELS TERRITORIS

L'extensió de les tecnologies de la informació i la comunicació ha d'arribar a tot el territori català, «més enllà d'on hi ha el marge de benefici per a les operadores, sinó on viu la gent, encara que hi hagi una orografia complicada» (Ausàs), que s'integrarà plenament a la societat de la informació. Les telecomunicacions ajuden a dibuixar Catalunya de forma equilibrada, amb oportunitats i accés als serveis públics per igual. «No ho veuen igual ni PSC ni CiU, que reben pressions de lobbies, operadores i empreses, mentre que Esquerra no es deu a ningú, sinó que aposta per la gran capacitat de penetració de les noves tecnologies, sense complexos» (Ausàs).

Molts han estat els passos fets per Esquerra perquè això sigui possible. Per exemple, gràcies al Pla Catalunya Connecta, tots els nuclis de població de menys de 50 habitants estaran connectats a la telefonia mòbil, la TDT i Internet de banda ampla. I és que «les TIC són claus per dibuixar un país equilibrat, amb igualtat d'oportunitats d'accés als serveis, es visqui on es visqui» (Ausàs). L'aposta per la fibra òptica es demostra en el projecte Xarxa Oberta, que connectarà totes les seues corporatives de la Generalitat i els edificis públics de tots els municipis. La Xarxa Oberta havia de ser un projecte per a tot Catalunya, però es desplegarà inicialment només a les Terres de l'Ebre i a la resta de territoris del país que ja tinguin la infraestructura disponible, i es farà extensiu en funció dels resultats.

Esquerra va fer una primera gran aposta per la societat de la informació quan el 2003 aleshores formava part del departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació, DURSI, uns primers anys del segle XXI de «confusió important en el sector de les TIC. Dins de l'estructura del DURSI, la Societat de la Informació era molt lateral, perifèrica, rebia poca atenció del conseller anterior, Andreu Mas-Colell, això creava un panorama confús, sense objectius clars, de manera que aquí sí que ens vam arremangar» (Solà). Un exemple és l'elaboració del Pla d'Infraestructures, amb les inversions molt importants i les polítiques inicials en aquest àmbit. També es van marcar les línies en les infraestructures de comunicació (Internet via

satèl·lit, xarxa municipal de Catalunya), amb la recuperació de les relacions amb Localred i l'impuls conjunt a aquestes infraestructures.

En la mateixa direcció, caldrà que les TIC impregnin el conjunt dels clústers empresarials i plataformes científiques en els quals Catalunya ha de prioritzar el seu futur econòmic com a Estat lliure. El PRI 2010-2013 apuntava 17 reptes amb la majoria dels quals les TIC hi poden tenir un paper clau: salut, mobilitat sostenible, domòtica, eficiència energètica o indústria del lleure i de la cultura, entre altres.

UNA ORGANITZACIÓ TERRITORIAL MÉS SIMPLE I DE TRADICIÓ CATALANISTA

El Tribunal Constitucional (TC), en la sentència sobre l'Estatut de Catalunya, va demostrar que, fins i tot impulsant marcs legals ambiciosos però ajustats a l'actual marc jurídic, és molt complicat que el país avanci en la seva organització territorial. La lectura de l'Estat espanyol és provincianista i restrictiva de l'autogovern català. Les mateixes dificultats afecten el finançament del món, local on manca una llei pròpia. El marc legal espanyol està encotillat, així que la Catalunya independent és necessària perquè el país s'organitzi com decideixi, «perquè com volem ser, Espanya no ens accepta» (Ausàs). «Catalunya esdevindrà un país molt més cívic, equilibrat i cohesionat, que aconseguirà superar la visió espanyolista de Jaime del Burgo, que tindrà en compte la realitat pròpia del país, organitzat en vegueries, amb una administració molt més propera a la ciutadania, menys burocràtica, més eficient, amb un teixit de ciutats mitjanes en xarxa i amb una redistribució dels recursos justa, en funció de les necessitats de cada territori» (Ausàs).

En resum, «la Catalunya independent tindrà una administració pròpia més àgil, sense diputacions ni delegacions del Govern, amb dos òrgans claus de funcionament: el Govern i els ajuntaments, més un òrgan intermedi de vegueries com a elements de coordinació de serveis» (Vendrell). L'adopció de les vegueries com a entitats supralocals és positiu perquè són més adequades per a la planificació territorial des de molts punts de vista, i permeten adequar-se a la realitat catalana. Mentrestant, els actuals consells comarcals s'haurien de modificar en la seva concepció d'ara per convertir-se en ens que permetin una major comunicació de serveis. Aquesta fórmula evitaria situacions insostenibles als municipis, sobretot petits. Cal respectar la potestat política dels pobles, però caldria avançar en aquest sentit sota criteris de sentit comú i eficiència. Catalunya ha de ser curosa amb el seu model d'estat, perquè ha de ser sostenible i demostrar que el model d'Estat català és millor que l'actual.

És important que Catalunya treballi en una nova arquitectura institucional. Tal com va fer Esquerra el 1932 amb la divisió comarcal, en el segle XXI també és Esquerra qui, dins del Govern català, ha repensat l'organització territorial per actualitzar-la. L'equilibri i la cohesió territorial de Catalunya són pilars fonamentals per a les polítiques d'Esquerra. La Llei de vegueries, tot i que cap altre partit li donava suport inicialment, va ser tot un repte. I és que Esquerra entenia que l'organització provincial de Catalunya era antagònica al catalanisme polític i no es corresponia amb l'estructura socioeconòmica del país. Es tracta d'una llei que es desplegarà gradualment, lligada al catalanisme polític, que reconeix nous territoris com la Catalunya central o les Terres de l'Ebre, que també impulsarà la creació de noves vegueries i dibuixarà el mapa descentralitzat dels serveis de la Generalitat. «Tot i les limitacions arran de la sentència del TC, que pràcticament només deixa canviar el nom de les diputacions, i també del dictamen del Consell de Garanties estatutàries, amb aquesta proposta Catalunya recupera una vella aspiració de tot el catalanisme que és instituir les divisions administratives pròpies» (Ausàs).

Cal recordar també la Llei de creació de l'Àrea Metropolitana de Barcelona, que reconeix la realitat metropolitana de Barcelona amb la fusió en un sol organisme de les entitats metropolitanes (Transports i Medi Ambient), la Mancomunitat de Municipis i la Llei de governs locals, que ha d'acabar d'ordenar l'arquitectura institucional de Catalunya.

En la constitució de l'Estat català caldrà preveure dues clàusules: una d'autorització a la federació amb altres territoris que així ho desitgin, i l'altra la previsió de mecanismes d'adopció de localitats o comarques a Catalunya mitjançant plebiscit. Així mateix, caldrà reconèixer a la Vall d'Aran un estatus especial amb el propi dret a decidir.

LA PAGESIA, UN VALOR SEGUR DE L'ECONOMIA CATALANA

Un dels principals sectors econòmics de l'economia catalana és el de l'agricultura i la ramaderia, que actualment viu una important crisi, amb pèrdua de diners i treballadors dedicant-s'hi per sota de preu, a més de patir un greu problema d'envelliment de la mà d'obra i de la manca de relleu generacional per la falta d'incorporació de treballadors al camp. Altres problemes del sector són la manca de formació, la comercialització en base a preus sovint per sota dels costos de producció —agreujada per la crisi econòmica—, la disminució de la renda agrària, la disminució de la productivitat o l'augment dels preus de la terra de conreu.

Cal girar el mitjà a aquesta situació i prendre consciència com a país que el sector agroalimentari és estratègic, que és un valor segur de l'economia catalana davant de la crisi. És important potenciar l'àmbit rural on es desenvolupa aquesta producció per l'equilibri del país. Cal donar suport a la diversificació de les activitats productives, com l'agroturisme o la producció de les energies renovables, i impulsar també en determinats àmbits sectorials mesures d'impuls a través de la recerca i la innovació com a sector de futur que és i que genera ocupació i arrelament al territori.

Són bàsics, a més, la defensa de la necessitat de consumir els productes agroalimentaris catalans, posant una atenció especial a la venda directa com un mitjà per donar més valor al producte local i, per tant, un major servei a aquells consumidors i professionals que prioritzen canals curts i una relació més directa amb el producte, alhora que s'obre el camp de negoci d'aquests productors cap a la comercialització. El retrobament entre productors i consumidors a escala local és un benefici socioeconòmic, ecològic i territorial.

També s'ha de vincular la política agrària a una veritable política alimentària, perquè avui dia el problema no només radica en la producció agrària i ramadera sinó en els factors que donin valor a aquesta producció en el mercat, que la transformen en aliments i la posen a disposició del consumidor.

Catalunya ha de ser innovadora i creativa perquè la qualitat dels nostres productes autòctons arribi i sigui valorada pels consumidors. És evident que sense marca no es poden establir complicitats entre el territori i el consumidor i és prioritari invertir en marques i en màrqueting com a gran inversió productiva. Tot i que «les polítiques i decisions que afecten el món pagès, malauradament, vénen donades per les directrius europees i a vegades no ens afavoreixen» (Ausàs). Essent un estat, tot i que supeditats a la Unió Europea, «podrem impulsar polítiques de suport al productor català, lligades als nostres productes, de qualitat i autòctons» (Ausàs).

Les mesures per aconseguir canviar les condicions en aquest sector passen també per l'elaboració d'un Pla Estratègic Nacional de Suport a l'Agricultura i l'Alimentació, com ha proposat Esquerra. També en gestió forestal, crear un pla integral per als recursos energètics del bosc i, en l'àmbit de la distribució i la comercialització, evitar les pràctiques abusives cap als proveïdors i l'incompliment de les normatives de pagament. Un nou departament al Govern, a més, hauria de guanyar en transversalitat i poder coordinar de forma efectiva aquelles competències que afecten el món agrari i el medi rural en general, en la perspectiva de la política alimentària i del territori, que integri i programi polítiques conjuntes i efectives en l'àmbit de la innovació. Aquest sector ha de ser tractor de l'R+D+I. Catalunya s'ha de posar com a repte esdevenir un centre de referència en la producció d'aliments i de la seva indústria transformadora.

El sector primari, en definitiva, ha de rebre més suport sense condicions, «de manera que s'afavoreixi la totalitat de la cadena, des de la producció a la distribució, des del camp a la taula i saltant-nos els processos d'intermediació» (Ausàs).

Gastroteca de Catalunya, impulsada per Esquerra, és el portal de promoció i suport a la comercialització dels productes agroalimentaris locals i està al servei de productors, elaboradors, distribuïdors, cuiners, gastrònoms, restauradors, promotors del turisme gastronòmic, entitats i agrupacions, i consumidors que donen especial rellevància als productes locals.

Tant l'agroturisme, el turisme rural, com el turisme gastronòmic són apostes d'Esquerra, i de Catalunya. «A més de crear ocupació estable, dinamitzen el territori, augmenten les escasses rendes de part dels pagesos i ramaders de Catalunya i complementen les rendes agràries mitjançant l'explotació turística, així com les rendes de la població de municipis petits a través del foment de la inversió turística i la creació de llocs de treball» (Huguet).

En definitiva, són models de turisme que donen valor a la identitat de Catalunya, ofertes turístiques pròpies i singulars, que ajuden a la desestabilització de les visites. La naturalesa estratègica del sector s'evidencia en la seva condició de motor econòmic de Catalunya en el Pla per a la Recerca i la Innovació, tant en els aliments de qualitat, saludables i plaents, que fan possible una gastronomia reconeguda mundialment, com en el de productes i serveis vinculats al turisme, al lleure i al consum d'emocions.

Tenim dues d'excel·lència internacional que no són ben aprofitades des de l'àrea agrària. Una important indústria de l'alimentació d'abast multinacional que no ha lligat de forma suficient amb les produccions locals, optant per productes de marca, no tant de DO. I el reconeixement mundial dels nostres cuiners que, paradoxalment, encara no han esdevingut un motor prou potent com a França o Itàlia d'arrossegament dels productes propis de la terra.

És obvi que amb un Estat propi no hauríem d'anar donant explicacions sobre quina marca utilitzar quan ens venem internacionalment, on Catalunya sempre queda al mig de l'entrepà entre Barcelona i Espanya.

LA SINGULARITAT MARCA LA DIFERÈNCIA

En el món actual, globalitzat, la diferència marca la pauta de l'èxit. Catalunya compta amb un ric patrimoni tangible i intangible cultural, històric, lingüístic i paisatgístic que caracteritza un model turístic original, únic i propi. Allò que el fa diferent és, precisament, la seva qualitat, especialització i singularitat.

El model de sol i platja estacional i concentrat en pocs punts, espremut per l'Estat espanyol, està esgotat. La recepta de Catalunya és una altra. Crear un model turístic basat en la identitat, dinamitzar els sectors econòmics més creatius, destacar la singularitat, conservar el comerç de proximitat i reforçar la imatge del país a la resta del món són fites perseguides per fer compatibles amb la creació de riquesa i de llocs de treball, amb la preservació del patrimoni, la qualitat de vida i els fets diferencials.

Cal evolucionar, amb la creació de nous serveis turístics, cap a una oferta competitiva i amb actuacions basades en criteris d'innovació, de qualitat i d'especialització. Catalunya ha de fomentar un turisme ètic, responsable i sostenible que faci possible la desestacionalització i l'equilibri territorial, amb l'objectiu d'estendre els beneficis del turisme a tot el país. En definitiva, es tracta de posar en valor les característiques del país i subratllar els valors que poden diferenciar i singularitzar Catalunya respecte altres destinacions pel seu valor afegit. En l'àmbit del turisme, «la marca blanca no té futur, en canvi, la identitat sí que en té. Sense identitat no es pot vendre res» (Huguet).

Alguns exemples d'iniciatives turístiques relacionades amb la identitat promogudes per Esquerra han estat els Centres d'Atenció Turística (CAT), equipaments especialitzats en la prestació del servei d'atenció turística, interrelacionant els grans actius del país amb la seva cultura i història; i les rutes nacionals, com el Camí de Sant Jaume a Catalunya i la del Pirineu Comtal, també inspirades en el passat i present de Catalunya. I és fonamental també trobar els elements identificadors, com les seleccions esportives o el Barça.

Entre les actuacions impulsades per Esquerra també destaquen les Icones Turístiques de Catalunya, un recull de més d'un centenar dels signes i manifestacions més significatius de la identitat visual de Catalunya, des del punt de vista turístic, com la Sagrada Família; el Pla i el Catàleg de Recursos Turístics Intangibles de Catalunya, ja que «el patrimoni intangible d'un país constitueix el pòsit que s'ha anat configurant en forma de cosmovisions històriques i culturals, i en les formes de vida de les comunitats que traspuen els seus paisatges, arquitectura, urbanisme, gastronomia o l'art» (Huguet). «Aquests elements són cabdals per al turisme, ja que els nous models turístics es basen en la vivència del visitant i en l'experimentació d'emocions i sensacions» (Huguet).

A més, la creació de la nova Agència Catalana de Turisme, amb participació privada, ha de donar resposta a les necessitats actuals de promoció turística de Catalunya en un mercat canviant.

Pel que fa al comerç, a Catalunya ha estat un sector clau en la configuració de pobles i ciutats cohesionades socialment, on un gran nombre de petites i mitjanes botigues exerceixen una important funció vertebradora i de proximitat al ciutadà. «El comerç a Catalunya, sent un sector econòmic molt important, és molt més que un sector econòmic» (Esteve). Aquest model comercial de proximitat ha de fer front amb innovació, professionalització i més associacions a la tendència uniformitzadora del comerç basat en les grans superfícies, fruit de la liberalització del sector, un model de comerç allunyat dels centres urbans, que porta associat una sèrie d'impactes ambientals i socials negatius, com ara la localització de llocs de treball lluny del lloc de residència o l'ús del vehicle privat o el cost econòmic d'urbanitzar sectors sencers i donar-hi serveis.

El model català es basa en la proximitat i la mobilitat sostenible, i compta amb el suport de la majoria política i social del país. És un element de cohesió social, permet la integració de la població que ha arribat els darrers anys, determina la configuració de les poblacions i significa més seguretat als carrers, i així ha de continuar.

Aquest model s'ha defensat i consolidat amb vista al futur amb la nova normativa de comerç, impulsada per Esquerra, donant compliment a la Directiva Europea de Serveis. Els objectius: preservar les bases de la proximitat, la pluralitat de formats i la sostenibilitat; preservar l'equilibri territorial i la cohesió social, i limitar la implantació de mitjanes i grans superfícies comercials en el territori. És el model més proper a la gent, el que dona servei, el que s'implica amb l'entorn, el que fomenta la cultura, el que dona llum, seguretat i netedat a l'espai urbà, el que genera ocupació i cohesió social.

Esquerra, des del departament de Comerç, Turisme i Consum, va donar cobertura al desplegament de la Llei d'horaris comercials per recuperar el marc horari d'obertures de 72 hores setmanals i 8 festius anuals, «mirant de defugir qualsevol imatge resistencialista, com si es-

tiguéssim aquí 'amb un posat' conservador, museístic, folklòric... Estem potenciant i lluitant per un model que és molt important» (Esteve). I és que Esquerra defensa «un sector modern, competitiu i equilibrat i, per tant, en cap aspecte es pot pensar que tot el que va darrere de la paraula llibertat, utilitzat indiscriminadament, pot ser bo. La paraula és molt bona: hem lluitat i lluitarem per ella, però el progrés el marca la voluntat de tots i de la majoria, molt especialment si és tant àmplia com la nostra» (Esteve).

Pel que fa a la moda catalana, és imprescindible seguir dinamitzant un sector molt lligat a la creativitat i que genera un alt valor afegit, promovent els creadors des de l'escola, facilitant el treball entre dissenyadors independents i la indústria (programa Physic), impulsant els dissenyadors emergents a la passarel·la 080 Barcelona Fashion i amb el projecte Bressol, i ajudant les firmes consagrades a internacionalitzar-se.

Per atendre millor i de forma específica les necessitats concretes d'aquests sectors, Esquerra ha impulsat la creació del Consorci de Comerç, Artesania i Moda de Catalunya, una entitat que assumeix la gestió de les polítiques en matèria de promoció del comerç, l'artesanía i la moda. Persegueix atendre les necessitats concretes d'aquests sectors amb identitat pròpia en el teixit econòmic català.

Per últim, Artesania de Catalunya ha identificat i catalogat més de 200 peces artesanes sota la marca de Catalunya, fetes per un centenar d'artesans, i les han convertides en producte turístic per comercialitzar, i que s'ampliaran a partir del catàleg Icones de Catalunya. Són *souvenirs* propis i de qualitat que representen la riquesa del conjunt del territori i de la història, cultura i tradicions catalanes.

La marca turística Catalunya seria fàcilment reconeixible amb un Estat propi i la nostra identitat cultural, artística i comercial es podria valorar més fàcilment en un món global en què el que compta és la diferència.

LA CULTURA I EL SEU PAPER EN LA CONSTRUCCIÓ NACIONAL

La globalització, les noves tecnologies, la immigració i la crisi econòmica han provocat els darrers anys canvis importants en el sistema cultural català que el país ha d'afrontar amb reformes i ambició nacional.

Tot i que es parla d'un sistema cultural i de mitjans de comunicació de Catalunya nacional, Esquerra al Govern ha insistit en la construcció i vertebració d'aquest sistema, creant equipaments i infraestructures que la majoria d'estats nació ja tenien al segle XX. L'objectiu ha estat una reparació patrimonial imprescindible, «després de la deixadesa i la política etnocida de la política cultural. La història del segle XX va fer que la cultura catalana no fos reconeguda com a tal, sinó perseguida pel seu propi estat» (Tresserras). Aquestes condicions han estat presents en tot moment i s'han intentat superar creant estructures d'estat en l'àmbit de la cultura.

Pel que fa als mitjans de comunicació, la creació d'un departament que els unís amb cultura pretenia precisament assenyalar la necessitat d'una aliança estratègica entre aquests dos àmbits. Tot i la feina feta, encara s'ha d'avançar en aquesta relació de necessitat recíproca. Els mitjans de comunicació de Catalunya han de tractar la informació del país com a nacional i en català. La llengua catalana ha de ser la que cohesiona i promociona socialment, amb el coneixement universal del castellà i amb un major pes de l'anglès, ja que alguns continguts —bàsicament audiovisuals— seran (alguns ja ho són) exclusivament en aquest idioma. A més, en un futur a mitjà termini s'hauran de tenir en compte una dotzena de llengües estrangeres que formaran part del coneixement trilingüe o quadrilingüe de la població, sigui per raons personals o d'interès econòmic. Cal preservar l'extraordinari patrimoni lingüístic acumulat al llarg dels anys. A Catalunya, es parlen unes 300 llengües, i una trentena d'aquestes té un mínim de 2.000 parlants, així que «les hauríem de mantenir actives a través del seu ensenyament, cadascuna en l'escala que correspongui, perquè ens dóna oportunitats de relacions culturals i econòmiques» (Tresserras).

Entre les mesures preses per Esquerra, destaca especialment la Llei del cinema, que estableix un conjunt de mesures per enfortir la indústria cinematogràfica catalana, garantir la llibertat artística i la diversitat cultural i lingüística. Aquesta llei garanteix el dret a decidir quines obres es consumeixen i en quina llengua. Té un període d'aplicació a llarg termini, perquè «venim d'una situació escandalosa de la cultura a partir d'una dictadura exercida sobre el mercat». La llei ha tingut una gran repercussió i va ser durament combatuda per les *majors* i fins i tot molta gent va dubtar que s'aprovaria, però l'avanç que suposa és clar i innegable.

A partir d'aquí, s'obren les portes a què Catalunya disposi d'una potent indústria audiovisual, especialitzada en la producció de continguts. Aquesta és la fórmula. Els canals temàtics globals amb més futur fets a Catalunya serien els d'esport, alimentació, salut i qualitat de vida, i valors culturals i de respecte per la diversitat. En esport, Catalunya compta amb el fenomen mundial que suposa el Barça, magnífiques instal·lacions, bons esportistes i empreses importants en la gestió de drets esportius, a més del prestigi aconseguit amb els Jocs del 92. En alimentació, el país és un centre fonamental de la dieta mediterrània, amb una potent i innovadora indústria agroalimentària i productes de qualitat i de proximitat. En salut, hi ha professionals rellevants en aquest sector, hospitals de referència, recerca d'excel·lència, bona qualitat de vida i atractius turístics diversos associats al benestar. Pel que fa a la cultura de la pau, Catalunya és seu d'entitats i moviments socials de solidaritat, amb la implicació de personalitats i capacitat d'organització.

Esquerra també ha promogut la creació del Consell Nacional de la Cultura i de les Arts (CoNCA), que «suposa blindar la llibertat de creació davant dels poders públics i establir relacions en els pressupostos públics» (Tresserras); la Llei de la Corporació de Mitjans Audiovisuais, que «té la virtut de blindar el model de radiotelevisió pública» (Tresserras); i va fer bé i aviat la implantació de la TDT a tot el territori.

El país s'enfronta també a reptes relacionats amb el dret democràtic d'accés a la cultura, especialment pel que fa a les barreres territorials. Catalunya és un país territorialment desequilibrat, amb una gran conurbació metropolitana que concentra la immensa majoria de l'oferta cultural disponible. S'ha treballat per reequilibrar aquesta situació i entendre la cultura com un servei bàsic al qual tot ciutadà té dret, visqui on visqui. I és que la gent d'Esquerra entén que la cultura és un dret fonamental i universal. Una política d'esquerres democràtica s'ha de plantejar com a objectiu prioritari l'accés a la informació, el coneixement i la cultura. En aquest moment, «la forma preferent de discriminació social ja no és estrictament per exercici de la violència o el poder polític ni per la diferència de nivell econòmic, sinó que les diferències socials es manifesten a través de la diferent capacitat de les persones de processar la informació per convertir-la en coneixement» (Tresserras).

Per evitar aquesta fractura social i territorial, una de les mesures ha estat el Pla d'equipaments culturals, un inventari general dels recursos existents a Catalunya, com infraestructu-

res culturals: biblioteques, arxius, museus, auditoris, teatres, sales d'exposicions i centres de creació/polivalents. L'objectiu és garantir l'accés universal a la cultura i planificar el futur del país en aquest àmbit, revisant, canviant o invertint per crear equipaments culturals a tot el territori. En la mateixa línia, l'objectiu del Pla de museus de Catalunya és crear una estructura ordenada en quatre grans àrees: art; ciències, tècnica i indústria; història natural, ciències naturals, ciències de la Terra; i història i filosofia. A més, s'han fet plans sectorials diversos: del circ, de la dansa, de l'arqueologia...

També s'ha racionalitzat l'Institut Català de les Indústries Culturals (ICIC), orientant-lo a mercats, fires i festivals, potenciant la contractació i la internacionalització d'artistes i esdeveniments. En aquest punt, cal parlar de les indústries culturals i del valor econòmic de la cultura. «Les indústries culturals de matriu catalana han de poder oferir un producte d'interès universal i funcionar com a pols de captació de talents forans sense renunciar a la seva catalanitat» (Tresserras). El futur de les economies modernes passa per atorgar un fort protagonisme a les activitats creatives. S'ha demostrat sobradament la capacitat de transferència de coneixement que aquestes activitats exerceixen cap a altres.

L'espai català de cultura i comunicació és un mercat de dimensions i potencialitats perfectament homologables amb les de qualsevol altre mercat comunicatiu i cultural europeu, i que les indústries catalanes necessiten poder explotar amb urgència. «La cultura catalana tindrà oportunitats d'èxit en l'era de la globalització en la mesura en què sigui capaç de reconèixer i de cohesionar internament la seva identitat» (Tresserras).

Per últim, també cal reconèixer la tasca feta des de l'Institut Ramon Llull, que «ha obert espais de sobirania nacional» (Bargalló), per exemple amb la participació de la cultura catalana com a convidada d'honor el 2007 a la Fira del Llibre de Frankfurt. En aquest esdeveniment, els escriptors catalans «es presentaven al món amb els mateixos drets, amb la mateixa normalitat», que escriptors d'altres països. En un futur Estat català, l'Institut Ramon Llull mantindrà el seu paper diplomàtic en l'àmbit cultural.

En l'Estat català, la cultura serà fonamental en la construcció nacional, que «admet novetats i canvis» (Tresserras), per exemple, de les aportacions de nouvinguts. Per aquest motiu, la cultura també és un factor d'integració i de cohesió social que, a més, fa la seva pròpia aportació a l'economia del país.

L'ESPORT, MOTOR SALUDABLE, SOCIAL I ECONÒMIC

Catalunya és un referent en esport: disposa des d'esportistes professionals i clubs de primer nivell mundial a entitats més o menys anònimes que organitzen competicions cada cap de setmana, a més de milers de persones que dediquen part del seu temps de lleure a la pràctica esportiva. Parlem d'un gran teixit esportiu català que cal preservar, amb una xarxa federativa molt potent, amb gairebé una setantena de federacions diferents, pionera al sud d'Europa amb molts esports i amb una indústria esportiva potent.

Aquest entramat, divers i nombrós, s'ha de potenciar des de la infantesa, amb la pràctica esportiva a les escoles; i és que el projecte esportiu ha d'anar acompanyat del projecte educatiu. L'esport també ha de ser un espai de foment d'integració dels nouvinguts, fet que demostra el seu rol social: «L'esport és també un patrimoni cultural, que ens fa més sociables i comprensius» (Carod-Rovira). La pràctica esportiva té una dimensió cultural i de cohesió civil i social doncs, ja que incorpora a la gent vinguda de fora en un espai de trobada on es posen en comú els mateixos valors. En aquesta línia, Esquerra al Govern ha promocionat projectes de promoció de l'esport a l'escola fora de l'horari lectiu. El foment dels hàbits saludables i la transmissió de valors positius entre el jovent han de fer una societat catalana més forta.

La pràctica esportiva té una relació directa amb la salut, l'educació, la integració, la igualtat entre persones, etc., però també en el desenvolupament econòmic del país. L'esport també té una vessant industrial i productiva, que té en la innovació i la recerca una de les seves principals eines perquè Catalunya sigui capdavantera en el món. En són exemples dues de les infraestructures més potents en matèria esportiva, el Centre d'Alt Rendiment (CAR) i l'EsportParc Internacional de Catalunya, ambdues a Sant Cugat. L'EsportParc esdevindrà el primer parc tecnològic i empresarial especialitzat en esport, amb l'objectiu de potenciar la investigació i la innovació empresarial relacionada amb l'esport. Parlant d'infraestructures esportives, cal destacar el Circuit de Catalunya, que també s'erigeix com una plataforma de cara a la promoció del món esportiu català amb la doble dimensió esportiva i econòmica.

Esquerra considera que l'esport pot ser un generador de canvi a la societat, i que imprimirà les seves característiques en un futur Estat català. L'esport mou Catalunya, i ho farà sense complexos amb l'oficialitat de les seleccions esportives pròpies, 20 de les quals ja estan reconegudes. Per fer de l'esport un generador de canvi, Esquerra ha treballat per consolidar-lo com un estil de vida, per reconèixer el seu rol social, per fer-ne un sector generador d'impuls econòmic i per potenciar les organitzacions esportives i garantir-ne la qualitat.

LA COOPERACIÓ, UNA EINA D'AJUDA PER AL DESENVOLUPAMENT D'ALTRES TERRITORIS

Els propers anys, lamentablement, caldrà continuar comptant amb polítiques de cooperació al desenvolupament, així com tenir previstes mesures d'actuació ràpida davant de fenòmens puntuals a causa del canvi climàtic i els conflictes geopolítics.

I tot i que en els darrers 50 anys hem passat de l'assistencialisme caritatiu a l'actual model més adaptat a les necessitats reals, encara cal debatre molt sobre l'eficiència i l'eficàcia de la cooperació que s'està realitzant. Catalunya també ha de tenir en compte aquests condicions per consolidar un model de cooperació més efectiu i raonable.

D'una banda, ens enfrontem al problema que encara ajudem molt amb el cor, però poc amb el cap. La feina de les ONG s'ha de replantejar, ja que encara hi ha una visió romàntica de la cooperació. Tot i que té sentit en un moment determinat per les situacions conjunturals, l'ajuda humanitària no pot ser crònica davant de situacions estructurals.

És clar que no es tracta de donar només assistència, sinó de fer polítiques que ataquin l'arrel del problema i contribueixin al desenvolupament de la zona afectada transformant les estructures econòmiques, polítiques i socials que generen violència, desigualtats, pobresa... L'objectiu que es marca la gent d'Esquerra en aquest sentit és que els països empobrits deixin de dependre de l'ajut extern i puguin progressar per ells mateixos.

Per tant, les actuacions de solidaritat i cooperació que portin a terme entitats i administracions catalanes han de ser sostenibles i continuades en el temps, i la despesa i la contractació de personal s'ha de dur a terme en el mateix país beneficiari dels ajuts. En definitiva, la cooperació catalana s'ha de basar en el principi que ha de servir per enfortir el teixit productiu i comercial local contribuint així al seu propi desenvolupament i sobirania.

En el futur, l'Estat català ha de continuar basant la seva política de cooperació en l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament, que en els darrers anys ha permès visualitzar el compromís del país en tasques humanitàries i alhora ha aconseguit un important reconeixement internacional.

La política de cooperació al desenvolupament catalana ha d'assolir unes xifres i una quantitat de recursos materials i humans raonables, seguint un model compromès amb la qualitat i l'eficàcia. Cal que existeixi una estructura professionalitzada que apliqui les polítiques marcades en els plans anuals i plans directors quadriennals, que ja s'han aplicat aquesta darrera legislatura buscant sempre la màxima transparència pressupostària i sota mecanismes d'auditoria interna i externa del seu sistema de gestió. I, lògicament, cal fer un seguiment exhaustiu de l'aplicació de les polítiques i avaluar constantment la consecució dels objectius i la satisfacció dels destinataris.

La Catalunya independent ha de tenir les pròpies prioritats de cooperació estratègica com tenen tots els estats. És casualitat que Espanya hagi apostat bàsicament per Amèrica Llatina i França pels països francòfons com a destinataris de la seva ajuda internacional? Catalunya ha de definir la seva política de cooperació en base a països que ens convingui per afinitat lingüística (multilingües, francòfons), per raons migratòries (Magreb, subSàhara) o per raons polítiques (territoris nacionals marginats pels seus estats). I la cooperació solidària ha d'anar seguida sempre de presència empresarial, especialment de pimes catalanes com a principal garantia de desenvolupament.

BONES PRÀCTIQUES PER AL MEDI AMBIENT

La societat catalana ha liderat en moltes ocasions la consciència ambiental a nivell de l'estat i en ocasions a nivell europeu, i el Govern català ha executat moltes polítiques i inversions en aquest sentit. Actualment, la sensibilització i la conscienciació sobre les qüestions ambientals estan cada cop més esteses, però es constata que els hàbits i les maneres de fer no canvien al mateix ritme, sobretot en els àmbits urbans més grans amb major diversitat social i cultural.

Però en un futur la conscienciació de la població i la posada en pràctica seran massives. La recollida selectiva es farà arreu del territori amb normalitat, havent reduït a la mínima expressió la fracció de rebuig. Els residus domèstics es recuperaran en la seva pràctica totalitat i els residus industrials seguiran en una constant reducció i correcte tractament gràcies a un eficaç engranatge comercial de reutilització i reciclatge. En conjunt haurà permès reduir al mínim la presència d'abocadors i de plantes de valorització energètica, alhora que haurà permès l'afloreament d'un pròsper sector empresarial dedicat a les diferents tipologies de reciclatge i reutilització.

La gestió de l'aigua s'emmarcarà en els estàndards europeus més avançats, on l'optimització de la utilització d'un recurs tan valuós com l'aigua s'haurà aconseguit gràcies a la total conscienciació de la població, que haurà reduït el seu malbaratament fins a la mínima expressió. La societat catalana destacarà per la seva cultura d'estalvi i reaprofitament, fet que s'haurà complementat en fortes inversions en la xarxa d'abastiment, que finalment serà segura. S'haurà anul·lat la totalitat de les pèrdues i amb un sistema eficaç de control d'avaries, a més, el conjunt d'inversions en infraestructures de garantia d'abastament —mitjançant desalació— i el desplaçament demogràfic i de noves activitats econòmiques, gràcies al reequilibri territorial. Això permetrà afrontar capítols de sequera prolongats que en altres èpoques implicaven situacions de restricció, sense pensar més en transvasaments ni en connexions entre conques.

El transport de persones i mercaderies es veurà revolucionat amb les noves exigències d'eficiència energètica i d'estalvi d'emissions, per això es tendirà a un major increment del servei ferroviari, una major cobertura dels serveis de transport públic col·lectiu i un paper cada cop més transcendental dels desplaçaments no motoritzats. Hauran canviat, doncs, alguns dels criteris i prioritats en la planificació i el disseny de les infraestructures. El cotxe elèctric haurà començat a modificar ja el paisatge urbà, amb una millora de les emissions i amb la reducció de soroll i contaminació.

El transport públic arribarà a la pràctica totalitat de nuclis habitats, però el principal canvi es trobarà en el canvi de consciència a l'hora de la utilització del transport privat. La majoria de la societat haurà assumit que l'ús individual del transport privat és insostenible i car, fet que acabarà provocant un canvi d'hàbits important tot impulsant el transport compartit i l'ús molt important de la bicicleta allà on l'orografia ho permet.

L'Estat català afrontarà els reptes del futur en el marc d'una Nova Revolució Verda, perquè la societat catalana es desenvolupi amb un model sostenible, estable i perdurable en el temps, i sota una paràmetres de producció i consum que permetin una gestió eficient i optimitzada dels recursos i menys producció de residus.

LES RENOVABLES DEFINEIXEN EL MODEL ENERGÈTIC CATALÀ

El model de sistema energètic és un tema de debat sensible, en què habitualment hi ha moltes opinions enfrontades. La tendència actual és optar per les energies renovables, una tendència que «segur que és positiva, però hem de veure fins a quin punt podem ser autosuficients» (Carod). Tot i que Catalunya no pugui esdevenir autosuficient en energia, «la independència no vol dir aïllament, així que, si hem d'establir acords amb altres estats veïns, no hi veig obstacles» (Carod). Més enllà del cas de Catalunya, és evident que hi ha un problema global provocat per la lenta agonia del petroli que farà canviar els hàbits de consum d'energia a tot el món. En paral·lel, les energies renovables són un sector pel qual ha d'apostar fort Catalunya com un dels motors econòmics de futur del país, tal com recull el Pla de Recerca i Innovació.

En ple debat sobre l'allargament de la vida de les centrals nuclears a països europeus, és clar que «necessitem aguantar-les mentre no tinguem alternativa, però sempre estant a favor de l'extinció final» (Huguet). Catalunya ja ha pagat la seva part de solidaritat amb instal·lacions nuclears acollint centrals que produeixen el 40% del total de l'energia nuclear de l'Estat espanyol. El camí per oferir alternatives passa per vèncer les resistències dels ciutadans per implantar les energies eòlica i fotovoltaica. «S'ha de fer una aposta clara per convertir en sostres fotovoltaics en el sostre industrial del país. Només amb el que tenim ara, són dues Vandellòs o dues Ascó» (Huguet). Davant el dubte entre energia democràtica o energia autocràtica, concentrada o oligàrquica, «si Catalunya opta per grans grups, li faran xantatge» (Huguet). El país no té recursos propis, així que cal un model descentralitzat, difuminat i democràtic, en el qual les cases i les empreses produeixen electricitat. El futur passa per la geotèrmia, que elimina diferencials, i l'autosuficiència energètica, com s'ha fet amb l'aigua, evitant transvasaments. Cal avançar, encara que sigui lentament, cap a la sostenibilitat energètica. A Catalunya, en aquest sentit, s'ha posat en marxa el clúster d'eficiència energètica, amb l'IREC (Institut de Recerca en Energia de Catalunya), creat per contribuir en l'objectiu de fer un futur energèticament més sostenible tenint present la competitivitat econòmica i proveint la societat amb la màxima seguretat energètica.

El panorama energètic mundial, lligat a l'evolució de les reserves de petroli i als riscos de l'escalfament global, faran que els usos energètics i la generació d'electricitat experimentin importants canvis, les grans instal·lacions centralitzades de producció elèctrica en base a combustibles fòssils o nuclears, hauran deixat pas ja a un paisatge de generació elèctrica on aerogeneradors, plaques fotovoltaïques i centrals de producció electrosolar, entre d'altres, permetin un funcionament cada cop més predominant amb fonts renovables, amb una total integració al paisatge físic i humà.

A l'Estat català, es democratitzarà l'accés a l'energia amb la multiplicació arreu del territori de petites produccions locals, connectades a xarxes intel·ligents de gestió de l'energia. La recerca en el camp energètic esdevindrà un sector clau arreu, i especialment al nostre país, on cada cop més s'aplicaran sistemes més diversos d'estalvi, aprofitament i generació d'energia. Podrem tenir ja aerogeneradors marins de gran potència amb impactes gairebé nuls sobre el medi i les noves tecnologies ens portaran a veure com aprofitem l'energia de l'interior de la terra i del moviment del mar.

LA FI DE LA MANCA D'INVERSIONS EN INFRAESTRUCTURES

El dèficit fiscal està provocat, entre altres raons, per la mancança crònica de la inversió estatal en infraestructures a Catalunya. La disposició addicional tercera de l'Estatut volia donar un cert respir a aquest ofec. Però el context de retallada pressupostària severa dels dos darrers exercicis (2010-2011) ens ha tornat a deixar en un nivell baix, en termes absoluts, d'inversió estatal. I caldrà veure com soluciona el nou Govern de Catalunya el tema de les liquidacions pendents per manca d'execució de les inversions, que ja s'haurien de començar a cobrar. Els greuges amb Espanya són reiteratius. Per què les retallades s'apliquen igual a Catalunya que Andalusia o Extremadura quan han viscut durant dècades dels fons europeus i la solidaritat territorial catalana? No fora més lògic compensar els que sempre han pagat més i han rebut menys? Doncs aquí, no. Retallada homogènia per a tothom. És el tarannà ancestral de 100.000 funcionaris de l'Estat ubicats a Madrid, molts dels quals no es dediquen a res. En molts àmbits (sanitat, educació, cultura, recerca...), els ministeris decideixen coses que no els pertocquen. Algunes no ens les consulten i a Catalunya ens acaben costant diners. Altres vegades aboquen diners, que surten de tots, per contraprogramar competències nostres. En canvi, no actuen en coses sobre les que sí haurien de pronunciar-se: reforma laboral, sistema de pensions, servei públic d'ocupació i prestacions d'atur, lluita contra el frau fiscal i el diner negre.

I continuarà Catalunya pagant peatges? Aquí hi ha unes empreses que tenen unes concessions legalment atorgades i, si vols estar a Europa amb normalitat, has de complir la llei. Si això no ho complim, ningú voldrà invertir a Catalunya. Per tant, hem de complir els acords als quals s'ha arribat prèviament. El problema, però, no és si el desplegament i manteniment de la xarxa viària d'alta capacitat s'ha de finançar amb peatges. En altres països aquest sistema es considera normal. El problema és perquè a Catalunya sí que hi ha d'haver peatges i a Espanya no o, quan hi són, són molt més barats. És el greuge reiteratiu. I com que aquest greuge no es resoldrà, sent realistes, per la via d'imposar o incrementar peatges a Espanya, haurem de trobar fórmules per tal que els catalans i les catalanes no paguin peatges, encara

que formalment aquests continuïn existint. En part, la disposició addicional tercera de l'Estatut ja regula aquesta via, perquè preveu destinar alguns recursos de l'Estat a reduir o alliberar peatges a Catalunya. Però calen altres fórmules que, en diverses ocasions, han estat posades sobre la taula, com el fons estatal de rescat de peatges.

Com consolidar el model d'infraestructures

El Pacte Nacional per a les Infraestructures, signat pel Govern, partits polítics i representants del món local i econòmic, és el full de ruta que enumera, de manera consensuada, les actuacions prioritàries a Catalunya en els àmbits de la mobilitat, l'aigua, els residus, l'energia, les telecomunicacions i el sòl per activitats productives fins a l'any 2020. Preveu la construcció de més de 600 quilòmetres de nous eixos viaris d'alta capacitat. En relació amb el Quart Cinturó, el pacte aposta per definir les actuacions viàries en l'àmbit de les comarques del Vallès i es destaca que s'ha de donar continuïtat a la Ronda del Vallès fins a Granollers. A més, la Generalitat proposarà nous traçats alternatius a la proposta vigent del Ministeri de Foment, que és projectar i executar amb la major celeritat possible el tram Terrassa-Sabadell.

Pel que fa a les infraestructures ferroviàries, el pacte aposta per impulsar els traspassos a la Generalitat de Rodalies —previst per l'1 de gener— i de regionals, ampliar la xarxa ferroviària en més de 1.000 quilòmetres —inclosa la línia 9 del metro—, o potenciar la xarxa ferroviària per a mercaderies, sobretot en el corredor mediterrani.

El pacte també parla d'aeroports, reclama que la gestió del Prat recaigui en un consorci de majoria pública, amb presència de la Generalitat, les administracions locals i agents econòmics i socials, així com el traspàs dels aeroports de Reus, Sabadell i Girona. A més, el pacte també estableix mesures en matèria de ports, sòl per a activitats econòmiques, política d'aigua i de residus, energia i telecomunicacions.

Però amb la competència genèrica sobre la gestió del Prat no n'hi ha prou. Si el que volem és fer de Barcelona el hub aeroportuari més important del sud d'Europa, la Generalitat no pot ser un participant més en una societat mercantil gestora de l'aeroport en la línia proposada pel Ministeri de Foment. Si no es pot incidir en la política comercial de l'aeroport, en definitiva, en l'establiment de tarifes, aquesta societat mercantil només serà un pur gestor de les instal·lacions. I la política d'establiment de línies i connexions aèries continuarà al servei d'una planificació centrada en Madrid i sense tenir com a prioritat les necessitats específiques del territori en el qual s'ubica l'aeroport. Tret que Madrid no pot tenir port, és el mateix que està passant amb les competències actuals sobre ports. Les administracions territorials (Generalitat, Ajuntament) tenen una posició majoritària en l'ens que gestiona el port de Barcelona, però no tenen completa autonomia en la fixació de tarifes i, a més, s'ha de contribuir al Fons de Compensació Interportuari. En definitiva: a cobrir les pèrdues dels ports deficitaris. Sense capacitat de determinar la política comercial d'aquestes instal·lacions, doncs, no

assolirem els objectius que el teixit econòmic de Catalunya reclama per als ports i els aeroports de Catalunya.

L'Estat català no pot dependre d'una economia competitiva amb els dèficits en transport ferroviari de mercaderies que arrossega l'economia catalana. I aquesta afirmació és vàlida per a tots els territoris de l'arc mediterrani, els quals lideren l'exportació de l'Estat a la Unió Europea. No es tracta només d'una qüestió d'amplades. Amb unes línies obsoletes i la prioritització del transport de passatgers en situacions d'incidències en el servei que té establert RENFE, transportar mercaderies per mitjà ferroviari pot significar fer front a retards de diversos dies. Cosa que és absolutament incompatible amb la gestió de la logística moderna. El desenvolupament d'un veritable corredor mediterrani de transport de mercaderies, amb connexió a les principals rutes cap al centre i nord d'Europa, és un projecte històric que avui esdevé inajornable. En diverses ocasions el govern de l'Estat ha declarat la seva disposició favorable al projecte, però la seva materialització en compromís pressupostari no es produeix. A principis del 2010, el ministre de Foment tornava a reiterar la prioritat del projecte, però continuem en l'àmbit de les promeses i no de les realitats.

EPÍLEG. L'ESTAT CATALÀ QUE ANHELA ESQUERRA

L'aposta catalanista i d'esquerres d'Esquerra ha possibilitat un canvi en l'orientació de les polítiques pujolistes aplicades durant 23 anys i també, i més important, en el projecte de país que ajudarà que el país sigui independent, competitiu econòmicament i cohesionat socialment. L'avenç nacional i social dels darrers anys s'ha aconseguit gràcies en gran part a Esquerra, i ha servit per iniciar el camí cap a la plena llibertat.

És cert que hi ha reptes pendents, ho és així amb la independència i amb polítiques decidides per una única administració, la catalana. Però el salt endavant fet els darrers set anys a Catalunya és innegable, com ho demostra la informació recollida en aquest llibre. La gent d'Esquerra ha treballat i treballa perseguint uns objectius que té clars per construir un millor futur per a Catalunya i els seus ciutadans: la consecució de l'Estat català en un marc de democràcia i cohesió social, amb un estat del benestar consolidat, una educació excel·lent, una administració més eficient i una economia sòlida i creadora d'ocupació estable i de qualitat.

Cap a la independència de Catalunya

El camí cap a la independència s'ha de recórrer, primer de tot, des de la democràcia, amb una majoria social que tingui expressió política. Com en independències assolides a finals del segle XX i al XXI, es pot fer mitjançant un referèndum o, en cas de majoria parlamentària, amb una declaració unilateral a la cambra, que no és el cas català.

Segon, aquest procés democràtic cap a la independència implica gradualisme. «D'una causa minoritària i infravalorada, la independència ha arribat a ser, encara no majoritària, però sí dins de l'escenari del possible» (Puigcercós). Gradualisme vol dir que qualsevol element

que contribueixi a ampliar aquesta majoria ha de ser utilitzat com a instrument. I així ha estat al llarg dels anys de treball d'Esquerra amb la petició de la publicació de les balances i l'explicació a la ciutadania del dèficit fiscal, el que perd en finançament Catalunya en el règim autonòmic espanyol, la infra inversió en infraestructures, els entrebancs a l'emprenedoria, la no acceptació de la singularitat cultural, entre altres. En definitiva, la composició d'un relat.

El tercer factor, la iniciativa civil. Hi ha qui ha volgut reduir el paper de la societat, important i transcendent, en defensa de l'Estat propi a les consultes populars sobre la independència, però aquest rol de la societat ha d'anar més enllà: cal que els independentistes estiguin presents i generin discurs més enllà del Parlament i la xarxa 2.0 al capdavant de patronals, sindicats, cambres de comerç, universitats, associacions, entitats i agrupacions de tot tipus.. «Tot això és el que acaba decantant una majoria. Per tant, s'ha d'aconseguir la majoria parlamentària i aglutinar l'independentisme al voltant d'una majoria social. Una cosa alimenta l'altra» (Puigcercós). Fins que Esquerra no va arribar a governar, molts independentistes no es plantejaven liderar la societat del país, mentre que ara la independència és un debat habitual, dins de la centralitat política.

Per últim, per aglutinar una majoria per la independència, cal cohesió social i una economia internacionalitzada. «Ningú ha de tenir la percepció que se sentirà fora de Catalunya en una Catalunya independent» (Puigcercós). La integració és que tant els autòctons com la gent nascuda fora del país se senti copartícip del projecte, fins i tot aquells que demostren certa distància amb la causa; és bàsic entendre la pluralitat i la complexitat de Catalunya. «Qualsevol proposta simplista de segregació entre catalans i espanyols ens porta al fracàs. Cal més independentisme i menys nacionalisme» (Puigcercós). Pel que fa a la internacionalització, el mercat espanyol és important per a Catalunya, però està en caiguda lliure en la demanda interna. Les empreses catalanes no han de tenir por a sortir a l'estranger i/o a exportar per rebaixar el grau de dependència amb Espanya i fer créixer la balança comercial catalana amb l'exterior. És evident que les polítiques socials i econòmiques d'Esquerra han ajudat a augmentar la cohesió civil i augmentar el grau d'internacionalització empresarial.

Pel que fa a com proclamar la independència, com que no hi ha lloc pel referèndum en l'actual marc legal, «hem d'utilitzar l'actual legalitat per plantar-nos a les portes de l'alegalitat. Hi haurà un moment en què haurem de fer aquest pas, i no ens ha de fer cap basarda» (Puigcercós). De fet, tots els processos d'independència comporten fer un pas més enllà del que és legal, fins i tot amb una majoria parlamentària (i si no existeix, com a mínim és necessari promoure el dret democràtic de poder decidir). Referèndum i declaració unilateral d'independència no són en cap cas contradictoris. «Si poguéssim fer aquesta última, la fariem sense dubte, però és que no és el cas. El referèndum és una qüestió d'apel·lació democràtica i, en tot cas, aprofitem l'estructura de què ja disposem» (Puigcercós). Com a exemple a no seguir, l'anomenat Pla Ibarretxe. El lehendakari no va poder tirar endavant la seva consulta sobiranista al País Basc perquè no va poder sumar al seu projecte la voluntat política del seu propi partit, però comptava amb

l'estructura administrativa i la seguretat ciutadana. A Catalunya, «si volem organitzar un referèndum, tenim totes tres coses. No et pot parar Madrid» (Puigcercós). Cal preparar tota l'estructura muntada els darrers anys per fer el pas cap a la independència; quan toqui, però el pas ha de ser senzill. «O algú s'imagina les consultes amb la Guàrdia Civil i la Policia Nacional, i no amb Mossos d'Esquadra, pels carrers de Catalunya? No voler veure això, demostra la inviabilitat d'alguns projectes de realisme màgic a l'hora de fer aquest país independent» (Puigcercós).

Una administració catalana de nova planta

La construcció de l'Estat català donarà l'oportunitat de fer un canvi a fons en el model de l'administració pública i crear-ne un de nova planta. La percepció de la ciutadania és que l'actual administració és heretada del model espanyol, que al seu torn és heretat del model napoleònic. L'administració que necessita Catalunya ha de ser més flexible i amb més assumpció de responsabilitats.

Pel que fa a la fiscalitat, la percepció a Catalunya de l'afany recaptador per part de la hisenda espanyola s'ha d'acabar, amb una hisenda pròpia amb objectius prioritaris de prevenció, de suport a l'economia emprenedora i, evidentment, també de recaptació, amb la finalitat de fer més i millors polítiques per a tothom. «La recaptació ha de ser conseqüència d'un aprenentatge de la ciutadania, d'una nova administració on recaptar sigui conseqüència de fer una política més simple» (Puigcercós).

El nou sistema tributari català ha de tenir molts impostos finalistes per guanyar en transparència i coresponsabilitat. Per exemple, si la gent paga un peatge i sap que aquells diners s'usaran per fer una nova carretera o millorar les existents, pagarà en unes altres condicions.

L'administració també ha de tenir caràcter proactiu i lluitar contra les bosses de frau fiscal i l'economia submergida, que és complicat d'aconseguir perquè actualment les inspeccions recauen sobre la població que ja declara els seus guanys.

Cal un sistema fiscal més intel·ligent que prioritzi qui produeix i qui reinverteixi. Un model que posi en valor la indústria, la creativitat, la innovació, i no només les empreses regulades i els grans monopolis fiscals, que a Espanya tenen millor tracte fiscal que no pas els emprenedors i els autònoms. El nou sistema fiscal català ha de valorar el paper de la microempresa, que actualment té més dificultats per assumir tràmits fiscals que les multinacionals, i derivar més desgravació a la recerca, a qui generi business-angels, a invertir estalvi en economia creativa o incubadores d'empreses. En definitiva, «cal reencaminar el model català fiscal i tributari a prioritzar la indústria, el coneixement i la recerca» (Puigcercós).

L'Estat català comptaria amb un Banc Central Català, però cal tenir present que amb el Banc Central Europeu tindria un marc reduït. El model català de caixes d'estalvi, per la seva part,

ha de vetllar per l'obra social i no acceptar les participacions polítiques, com vol el Banc d'Espanya. Cal que bancs i caixes facin bé la seva feina i que bona part de la política tributària vagi encaminada a la indústria, la innovació i la recerca. L'objectiu de la banca ha de ser convertir l'estalvi en capital i participar, sota la tutela de la regulació de l'administració, en els grans projectes industrials i d'innovació del país. La banca, ara, és un model de gestió immobiliària. Per evitar situacions de creació de bombolles immobiliàries s'ha de reorientar la banca, amb normatives, cap a l'economia productiva.

Justícia àgil i eficaç

L'Estat català ha de disposar d'una administració de justícia àgil, eficaç i de qualitat, amb un autèntic poder judicial català, que permeti la mobilitat i la flexibilitat, sigui més territorialitzat i estigui format per un cos judicial propi format pels millors professionals, arrelats i coneixedors de la identitat del país. Aquests, han de poder reciclar-se professionalment i ser avaluats de les seves capacitats. En definitiva, «deixar enrere el model espanyol i avançar cap a un sistema més anglosaxó» (Puigcercós).

L'administració de justícia catalana ha d'intentar afavorir la conciliació entre empreses, particulars i l'administració, tenint en compte que «el col·lapse actual a l'administració de justícia és un dels principals frens de l'economia» (Puigcercós).

Eleccions a la Presidència i circumscripcions electorals per vegueries

La Catalunya independent ha de tenir, d'una banda, eleccions presidencialistes —amb un mandat de 6-7 anys— i, de l'altra, al Parlament de Catalunya, que escolliria un primer ministre. Ara, amb la Constitució espanyola a la mà, això és impossible.

El sistema parlamentari català ha de buscar la proporcionalitat, però no pura perquè Catalunya és un país macrocefàlic, amb una gran Barcelona. Tot i això, cal recordar que tal com s'aplica a Catalunya, la llei és més proporcional que a Espanya, on hi ha províncies molt poc poblades amb molta representació parlamentària.

La futura llei electoral catalana, que seria paritària, ha de garantir una representació proporcional i assegurar la representació adequada de totes les zones del territori, amb ponderació territorial. Les circumscripcions per escollir els diputats serien les vegueries, per una qüestió d'equilibri territorial, i hi hauria un mínim de representants per vegueria, més el nombre proporcional. Les circumscripcions no serien les comarques, perquè això abocaria Catalunya a un sistema majoritari que no donaria resposta a la pluralitat i al multipartidisme de Catalunya. Fins i tot Gran Bretanya ha deixat enrere el bipartidisme, i es dona la mateixa circumstància a Alemanya, Holanda, Bèlgica... «Europa va assumint el multipartidisme que la societat requereix» (Puigcercós).

Cal que la forma de vot sigui la del sistema de llistes tancades desbloquejades, de manera que el votant esculli els seus candidats preferits d'una llista electoral. A més, s'han de poder revocar els diputats que no facin bé la seva feina.

A la Catalunya independent, cal més transparència del joc polític i tractar el finançament dels partits en un pacte d'integritat entre organitzacions polítiques, empreses i càrrecs de l'administració. Fins i tot s'hauria de plantejar, com fan els països anglosaxons, que si algú finança un partit, digui amb quin objectiu. Cal combatre amb transparència l'abstenció que es basa en la sensació que la política no controla l'economia i que votar no canviarà res. El sistema electoral català ha de fer que el finançament de les campanyes sigui més clar, es fixi la despesa electoral, es concretin les relacions entre allò públic i allò privat i que les decisions dels polítics siguin més lliures.

La Policia de Catalunya donarà seguretat als ciutadans

Sortosament, el model de seguretat català ja existeix, basat en el cos de la Policia de Catalunya. «Igual que en justícia hem de fer una nova planta, en el cas de la seguretat tenim un cos constituït de forces de seguretat ciutadana», els Mossos d'Esquadra i la Policia Local. Els Mossos han de tenir les competències de què ara no disposen, com en temes de fronteres, terrorisme, crim organitzat o narcotràfic. Un dels canvis importants en seguretat seria que Catalunya participés en els organismes internacionals d'intel·ligència i seguretat.

L'Estat català no ha de disposar d'exèrcit, tot i que hi podria haver dotacions especialitzades dins del cos dels Mossos d'Esquadra, sobretot tenint en compte que l'evolució de la societat, els canvis socioeconòmics i la globalització faran que hi hagi nous riscos (sanitari, tecnològic, industrial, biològic). Tot i això, Catalunya ha de formar part del model de defensa de la UE. És a dir, caldrà complir amb la necessitat de donar seguretat als ciutadans de Catalunya, però dins d'una comunitat internacional que sigui capaç de fer prevaler la diplomàcia i la resolució de conflictes de forma pacífica i política per sobre de la violència,

Les prioritats de la política d'afers exteriors

Les polítiques de l'Estat català en afers exteriors —amb departament propi— s'han de dotar dels recursos organitzatius, humans i econòmics necessaris, així com de planificació i legislació. A partir d'aquí, les prioritats d'acció han de dirigir-se, primer de tot, a la Unió Europea. D'entrada, caldrà formalitzar, amb una ampliació interna, la participació de Catalunya dins la UE, cosa que implicarà «certa complexitat, però és que serà més difícil que ens facin fora, com va passar amb Groenlàndia» (Puigcercós). A partir d'aquí, Catalunya hauria de «millorar la política de veïnatge amb l'Estat espanyol, ja que després del trauma inicial, les relacions seran bones» (Puigcercós), així com amb França, i altres països europeus, amb qui «haurem de ser capaços de teixir aliances» (Puigcercós).

Més enllà del propi continent, caldrà treballar amb els països del nord d'Àfrica, d'on prové molta immigració i Catalunya hi té interessos empresarials.

A més, Catalunya s'hauria d'erigir com a porta dels interessos asiàtics a Europa, amb un paper rellevant del port de Barcelona i l'aeroport del Prat com a hubs internacionals. Per últim, les polítiques d'afers exteriors també s'hauran de dirigir a Iberoamèrica, on Catalunya té molts interessos econòmics i empreses instal·lades. L'Estat català té un paper a Europa i a la resta del món, de manera que haurà de ser capaç de generar aliances amb països amb interessos comuns i formar part dels fòrums internacionals per fer sentir la seva veu i ser un agent més en la governabilitat mundial.

En aquest marc de política d'afers exteriors, Catalunya ha de tenir un cos diplomàtic propi i una xarxa d'ambaixades construïda a partir de les actuals delegacions del Govern català a l'exterior, amb seus als Estats Units, Argentina, França, Gran Bretanya i Alemanya.

